

ist. Helvet.

1340

~~Physic. 1027.~~

ff. Ktbl. # Geog. 442.

D. h. H. Helv.

Phys. ~~1757~~

REVERENDISSIMI PATRIS
D. FELICIS MARIJ NERINII

CONGREGAT. MONACHOR. S. HIERONYMI
DE ITALIA

ITER SVBALPINVM.

S E V

DE EO EPISTOLAE TRES

AD

EMINENTISSIMVM CARDINALEM

ANGELVM MARIAM
QVIRINVM

S. R. E. BIBLIOTHECARIVM, BRIXIAE EPISCOPVM.

IVXTA EXEMPLAR MEDIOLANENSE

SVO LOCO SVBIVNCTIS ANIMADVERSIONIBVS

DENVO TYPIS EXSCRIPTAE ATQVE EDITAE

CVRA

IO. CHRISTIANI FISCHERI.

FRANCOFVRTI ET LIPSIAE

STAT IN BIBLIOPOLIO ACADEMIAE IENENSIS

∞ DCCLIII.

REVERENDISSIMO PATRI
D. FELICIS MARII MERINI
EPISCOPALIS MONACHICI & HISTORICI
DE ITALIA
LITTER SVBALPINVM

DE EO EPISTOLAE TRES
AD
EMINENTISSIMUM CARDINALEM
ANGELVM MARIAM
QVIRINVM
S. R. E. EPISCOPVM VINCENSAE, BRIGIAE EPISCOPVM

IN XIAE EXCEMPTAR MEDICORVM
VNO LOCO SVBIVCTIS ANIMADVERSIONIBVS
DENTO JUS PRIVILEGII ATQVE EDITAE
CUM
IO. CHRISTIANI FISCHERI
FRANCOFRTY ET LIPSIAE
PUBLIAT IN BIBLIOPOLIO ACADEMIAE IENENSIS
MDCCCLIII

o) III (o

EMIN.^{MO} ET REV.^{MO} PRAESVLI
ANGELO MARIAE
QUIRINIO

S. R. E. CARD. BIBLIOTHECARIO,

BRIXIAE EPISCOPO

P. I. SERVILIANVS LVTVADA

S. P. D.

Um nihil gratius mihi unquam con-
tingere possit, nihil jucundius, quam
de Te, PRINCEPS EMINENTISSIME,
deque rebus Tuis, certe maximis,
commemorationem facere, ac meis laudibus,
quantulaecumque eae sint, concelebrare saepis-
sime; bonis avibus nuncium accepi, Clarissimum
Virum Felicem Marium Nerinium Hieronymia-
nae Familiae Praesidem Mediolanum propediem
Hospitaleto adventurum, quo cum a prima usque
aetate necessitudinis adstrictus vinculo, eum scie-
bam

A 2

bam

*bam Tui amantissimum, neque minus a Te, qua
soles humanitate singulari erga bonos omnes,
quampluribus benevoli animi pignoribus cumu-
latissime honestatum. Vixdum SS. Cosmae &
Damiani in hac Metropoli hospitio exceptum in-
tellexi, cum cito adii; ueque post prima amicae
gratulationis officia diu sermo vagatus est, quin
ab Optimo Principe alter alteri in se nuper col-
lata amoris argumenta commemoraret. Te
Februario elapso praesentem adisse nunciabam
ego, quam comiter ac peramenter a Te comple-
xum quae de quampluribus Literatis Viris, ac
de Nerinio ipso dixisses mihi, quid agere ad
Ecclesiae tuae augendum decus molireris, qua
honoris testificatione singulari me prosequutus
esses, uno veluti verbo prae nimia cordis iucun-
ditate eidem communicavi: ille vero, non impa-
ri plane significatione obsequii, devinctique ani-
mi, omnia, quae sibi, quae Sodalitati suae jam
contuleras, quae nova etiam praebes in dies ma-
gis liberalitatis, ac patrocinii testimonia summis
laudibus concelebrabat. Ut autem recentiora
mihi declararet Alexiani de Urbe Templi aere
Tuo ad umbilicum pene perductae aedificationis
monumenta, ex adversariis suis Epistolarum,
quas*

quas ad Te misit, exemplaria eduxit, legenda
 tradidit, easque comperi scribente sane dignas,
 dignas pariter accipiente. Illa ut retinerem
 Nerinius facilè concessit, ne vel attente legens
 colloquia nostra tunc retardarem, vel brevius
 delibando, ea me voluptate orbarem, quam sua-
 vissimam ex earundem concinnitate, ac narra-
 tione rerum ab eo pro injuncto sibi munere ge-
 starum, quarum Te certiore facit, profecto
 sentiebam. Majore ultra quam exprimere sa-
 tis possim, delectatione affectus sum, cum Episto-
 las hasce attente perlegi; quapropter non diu
 haesitans consilium cepi easdem typis commit-
 tendi, utpote quod & Praesulis diligentissimi
 consilium, prudentia, dexteritas palam fiant, &
 Tibi, PRINCEPS EMINENTISSIME, debitum pro
 tot benefactis praeconium, devinctissimique ob-
 sequii testimonium exhibeatur; nemo enim has
 gratiae causa scriptas putabit, cum laudibus
 cumulatus verissimis, nullis falsis deliniri possis.
 Quoniam vero quamplura innuuntur minus for-
 tasse cuiquam legenti nota, eadem planius addi-
 tis adnotationibus explicavi. Deliberationem
 hanc meam, posteaquam rescivit, Nerinius non
 improbavit, optime noscens, id potissimum ver-

tere ad Tua celebranda merita, & perenne ve-
 luti pignus futurum devinctissimi animi sui, quo
 Patronum, quo Patrem Te colit, prosequitur-
 que. Reliquum est, PRINCEPS EMINENTISSI-
 ME, ut qua Eloquentissimi Guidonis Ferrarii e
 S. J. Orationem de Optimo Patrefamilias, in
 lucem a me productam, Tuoque praeclarissimo
 nomine illustratam excepisti, tres quoque Neri-
 nii Epistolas, quae sane Tuae sunt, iterum a me
 oblatas, & publici juris factas, humanitate pro-
 sequaris eadem. Vale.

Dabam Mediolani XII. Kalendas Majas

MDCCLIII.

ANGE-

ANGELO MARIAE
QUIRINIO

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO

D. FELIX MARIUS NERINIUS

FELICITATEM.

ARIAM & multiplicem ut ad
Te dem Epistolam, PRIN-
CEPS EMINENTISSIME, res
cogit ipsa ; quum & con-
folari Te debeam in amantissimi Fratris mor-
te (1), & excusare me, quod Romam non
A 4 ierim

(1) *In amantissimi Fratris morte*) nempe FRAN-
CISCI QUIRINII Procuratoris S. Marci, de quo
ipfemet Cardinalis humanissimis in litteris ad
auctorem hujus Epistolae datis die III. Decembris
ita scribit : „Con la perdita, che ho fatta, già un
„mese, di un mio amatissimo Fratello, il Signor
„Iddia

ierim ad praestitutam diem; mox significare, nullam ex absentia mea AEdificationi Alexianae afferri moram; denique gratias agere: id quod in tanta tuorum beneficiorum frequentia usitatum jam mihi est, quodammodo in omnibus litteris solemne.

Verum consoletur quid ego Te Virum unum omnium & sapientissimum, & constantissimum? Qui eundem semper in utraque fortuna vultum tenueris, dignitatem eandem? Genus illud magnificentum, & verum consolationis non expectare ab alio, sed petere ipse debes ab animi tui robore, & virtute, quae neque justum dolorem repudiat unquam, neque suscipit immoderatum. Nam &

„Iddio mi ha voluto somministrare il modo di
 „continuare a tenere la mano aperta in favore
 „della Chiesa di S. Alessio, e di altri luoghi, ed
 „opere, che mi son preso a cuore di beneficiare.
 „Il Defunto per una predilezione veramente pro-
 „digiosa, poichè non promossa da veruna o anti-
 „ca, o moderna coltura seco lui usata, mi ha vo-
 „luto suo erede universale fidei commissario, e
 „però mi ha fatto padrone dell' annua rendita di
 „quattro in cinque mila ducati. Per corrispon-
 „dere adunque a un atto sì visibile della divina
 „providenza, lascio subito a disposizione di V. P.
 „Reverendissima, e del suo Padre Procuratore
 „Generale il migliajo consaputo di scudi, e con
 „la Posta di Giovedì prossimo scriverò a' Signori
 „Ruggia, che si uniscano con detto Padre Procu-
 „ratore Generale per soddisfare agli Artigiani, e
 „specialmente il Capo Mastro Biagio con quella
 „distribuzione, che stimeranno accomoda.

& humanum est carissimorum morte moerere, & eodem non affligi moerore praeclarum: Utrumque vero Tuum maxime, qui & humanitate summa & virtute praeditus es singulari. Hac ipsa admirabili virtute non ullo alio permotus obsequio Frater tuus & amavit Te plurimum dum vixit, & moriens haeredem instituit *fideicommissarium*, ut ad quem mortis suae moeror justior, ad eundem rerum suarum usus perveniret. Cujus haereditatis hunc tu statim fructum putasti maximum, posse illa tua liberalitate uti, ut quo plura haberes, eo plura ad honestissimos, & Ecclesiastico Principe dignos usus conferres, quodque tam bene faceres posses & uberius & frequentius facere. Equidem audita hac tuarum fortunarum accessione, quum probe noscerem, & expertus etiam essem maximam illam beneficentiam tuam, tum egomet mecum: Deus immortalis! Quid interest inter mentes hominum, & cogitationes! Nam si haec tanta haereditas obtigisset uni cuidam ex eorum hominum genere, qui vulgi judicio lauti, ac splendidi habentur atque utinam hujusmodi exempla in Ecclesiasticis Principibus Viris nulla essent!) si uni eorum haec amplificatio divitiarum contigisset, quam cogitationem reliquam fecisset aut amoenitatum ad delectationem, aut supelleſtillis ad delicias, aut epularum ad voluptatem? Advocasset confestim,

A 5 stim,

stim, a quibus signa, tabulas, caelatum aurum, & argentum coëmeret, & simile quidam fecisset, atque ille Horatianus Ganeo (2),

Qui simul accepit patrimonij mille talenta

Edicit piscator, uti pomarius, auceps,

Unguentarius, ac thusci turba impia vici

cum scurris farctor cum velabro omne maccellum

Mane donum veniant &c.

Noſti cetera, quae tua eſt hiſce etiam in rebus eruditio ſingularis. Sed Tu fraternae auſtus haereditate, non modo illis extraordinariis cupiditatibus, ſed neceſſitati ipſi nihil conceſſiſti, quo commodius viveres. Edixiſti ut accurerent Litterati, Egentes, Pupilli, Viduae, ſacrorum operum redemptores adeo, ut non tu mihi quidem haeres, Princeps beneficentiſſime, ſed alienae procurator haereditatis videare. Uni certe *Alexiani* Templi AEdificationi, quam magno animo es aggreſſus, & maiore perfequeris, ſtatim permultam pecuniae ſummam aſſignandam curaviſti: permultam quum dico, ad tria millia nummum aureorum, & quidem unius fere anni ſpatio attributa eſſe dico. De quonam etiam Optimo Romanae Eccleſiae Principe tantam pecuniae vim in tam honeſtos uſus effu-

(2) *Horatianus Ganeo*) Vide Horatium lib. II. ſerm. III.

effusam aut audivimus unquam, aut vidimus? Te igitur spectet, Te intueatur unum qui vult in Christiana Republica Personam cum dignitate sustinere & Episcopi & Cardinalis.

Quod autem ad praestitutam diem Romam non ierim, necessitatis excusatio me facile defendit. Etenim, quum Sodalitatis meae rationes tulissent, ut *Augustam Taurinorum* me conferrem, praecipitante jam autumno, dum illius Urbis pulchritudinem, Regiae Domus magnificentiam, atque elegantiam, Regis ipsius, totiusque Regiae Familiae benignitatem, quae eximia sane est, ac prope incredibilis, admiror; dum etiam in deliciis haereo villarum, hyems me oppressit; quo circa propositum illud atque pollicitum meum vis hyemis, nives, asperitas viarum, longitudo itineris retardant. Huc accedit, quod nondum omnia Cisalpinae Galliae Monasteria curae, diligentiaeque meae commissa (quod omnino officii mei est) obiverim. Sed nulla me res tenere poterit, quin Romam advolem primo vere, tuoque desiderio satisfaciam, & pollicitis stem meis.

Sed, ut ego absim, recte nihilominus neque lente procedunt res: Operae enim ac diligentiae meae Vicarius *Bistorgius* homo est, si quis alius, navus atque industrius, qui pro sua in me benevolentia, in totamque Familiam nostram, cuius est Romae Procurator quem

quem vocant Generalis, nihil reliqui facit ad maturandam abfolutionem, perfectionemque AEdificationis tuae. Tuae inquam: Quid enim magis tuum, quam quod a singulari tua, ac pene divina liberalitate proficiscitur? Volo autem scias, Templi pavimentum jam constructum pulcherrime: Testudinem ad summum perductam, veterem illa, quae fatifcebat, dejecta, ac disturbata, & quae nova conficitur, jam opere caementitio eleganter ornatam esse. Statuam (3) vero Patroni illius tui BENEDICTI XIII. Pontificis Maximi, quam loco tuae in Templi Alexiani Atrio poni iussisti, & grati erga tantum Pontificem animi

(3) *Statuam*) De repudiato ab Eminentissimo Quirinio honore Statuae, praeter ea, quae dixit Auctor in *responsione ad Brixianum Philopatrin*, leges cum hujus Epistolam ad *Frldericum Freitag*, tum *Jo. Baptistae Branca Hendecasyllabon*. Hic autem subjicere satis erit novissimam inscriptionem ex Numismate Norimbergae cuso, & in hujusce editionis fronte aeneis formis expresso:

STATUAE HONOREM
SIBI ROMAE DECRETUM
GRATI ANIMI CAUSA
A MONACHIS HIERONYMIANIS
SUB PORTICU TEMPLI S. ALEXII LOCANDAE.
ANG. MAR. CARD. QUIRINUS
SUAE ERGA SANCTISSIMUM
BENEDICTUM XIII.
PIETATIS TROPHAEUM
ESSE VOLUIT
ANNO DOM. MDCCLII.

animi tui, & inauditae modestiae testimoni-
um sempiternum, jam eó esse perductam, ut
a perfectione ipsa prope absit: Quamobrem
hac de re vacuo, ac tranquilliore animo esse
debes; in quo equidem non possum non ad-
mirari praeclaram indolem tuam? Non enim,
quód tantum in nos beneficium contulisti,
eo contentus soles esse; at ea te cura soli-
citat, angitque vehementer, ut beneficium
ipsum magnificum sit, opportunum, nume-
risque omnibus absolutum; hoc est ipsa tua
liberalitate dignum.

Extremum nunc illud est, quod omnium
primum esse debuit, Tibi ut PRINCEPS EMI-
NENTISSIME gratias agam pro recentiore
tuo (4) mille nummum beneficio, quod fa-
cio equidem libenter, & ex animo. Sed sic
habe-

(4) *Pro recentiore tuo mille nummum beneficio*) De
quo vide superius not. (1); sed híc addere liceat,
quae deinceps ad Auctorem scripsit idem Princeps
vere liberalissimus munificentissimusque die x. De-
cembris: „Circa la Fabbrica di S. Alessio scrisi
„ Giovedì decorso a' Signori Ruggia, che senza
„ ritardo si facesse godere alla medesima il suffra-
„ gio dei scudi mille, che prima avevo ordinato do-
„ vesser restar oziosi fino alla venuta a Roma del
„ Reverendissimo Padre Generale, la quale diffe-
„ rendosi, come ella mi scrisse, fino alla primave-
„ ra, ho in animo di far a lei trovare colá in quel
„ tempo altro simile suffragio. L' essermi stata
„ gettata, quasi direi per la finestra, come le borse di
„ S. Nicoló, l' ereditá del Fratello, mi fa conoscere
„ il buon uso, che debbo farne.

habeto: tantam esse meritorum erga nos tuorum magnitudinem, ut ea ne dum verbis, vix cogitatione assequi possimus. Ego certe ubi intellexi FRANCISCI Frairis tui obitum, statim justum illi Funus, & debitum in Templo hujusce Monasterii una cum Sodalibus meis rite diligenterque curavi, quod ejus Principis erat Frater, cui & ego privatim, & publice deberem omnia, quod eo scripsi, quo intelligeres EMINENTISSIME PRINCEPS, posse Te beneficia tua conferre in alios (in quos autem non confers?), qui magis fortasse quam nos digni videantur; in eos autem, qui gratiore animo sint, certe non posse. Haec sunt, quae Tibi statim significanda esse existimavi. Ceterum expecta propediem alia in epistola mea explicatam rationem omnem itineris mei; Tua enim beneficia fecerunt, ut quum sim plane in aere tuo, & totus ut ita dicam sim tuus, nihil abs Te ignorari debeat earum rerum, quas gessi, quasque gesturus sum. Quae si Tibi probabuntur, quasi in recte factis gloriabor; maximus enim meae gloriae fructus a singulari judicio tuo profiscitur. Vale, PRINCEPS EMINENTISSIME, ac nobis, & Ecclesiae universae bono quam diutissime vivas.

Dabam Hospitaleti pridie Idus Decembris
MDCCLII.

AN.

ANGELO MARIAE QUIRINIO

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO

D. FELIX MARIUS NERINIUS
FELICITATEM.

OSTULABAT muneris mei ratio, ut in hoc ipso Coenobio, ubi Sedes omnium nostrum princeps collocata est manerem usque ad pridie Kalendas Octobris, qui dies est Divi Hieronymi memoriâ consecratus; ab hoc enim Sanctissimo Viro, & Ecclesiae Doctore maximo nomen, & stirpem ipsam Familiae nostrae repetimus; non illam quidem ita continuatam, atque testatam, ut ego vellem, propterea quod vetus eluvio barbararum nationum, quum & Italiae, & Monasteriis quibusque vastitatem intulisset, huic nostrae gloriae magnas offudisse tenebras videtur. Hanc quasi generis nobilitatem a primo suo auctore, ac Parente Benedicto repetitam, & nulla temporum,

porum, nulla hominum serie interrupta propagatam, uni fere ex omnibus Monachis habent, vere ut dicam, Benedictini, quorum hac nostra aetate Tu es, PRINCEPS EMINENTISSIME, Decus atque Ornamentum maximum.

Simul ac igitur festum illum Anniversarium Diem nostris in Fastis celeberrimum sanctissimumque peregissim, statim Romam cogitabam, quò me divina illa vox jamdiu inuitaverat BENEDICTI XIV. P. O. M. qui mihi suis pedibus advoluto, & bonam abeundi veniam imploranti, quum leniter arridens benedixisses, *Abi*, inquit, *hic Te Familiae tuae Abbatem generalem perbrevis expectamus.* Huc accesserant cohortationes tuae, quae admo- nebant, ut ne cessarem, sed in Urbem con- volarem, quo praeessem absolvendae AEdi- ficationi *Alexiani* Templi, quod erit, PRINCEPS EMINENTISSIME, divinae Beneficentiae erga Romam ipsam tuae testimonium sempiternum.

Sed ecce aliae Officii mei rationes, quas sine quodam quasi scelere negligere non possem, jubent ut *Augustam Taurinorum* me conferam, cum ut controversias quasdam de Sacra AEdede Parochiali *S. Mariae Clavatae* in Vercellensi Dioecesi nostrorum hominum fidei & curae jamdiu commissa funditus tollerem, tum ut praesens ea Monasteria obirem, quae in florentissima SARDINIAE REGIS Ditione sunt.

Hic

Hic peto abs Te P. E. ut si quid hac in Epistola mea offendas, quod propter tenuitatem rerum, non satis dignum cognitione tua videatur, id potius largiaris consuetudini scribendi nostrae quam ut occupationes tuas maximas interpellare voluerim.

Hinc igitur octavo mensis Octobris die, *Paulo Malvicinio* nostrae Familiae Abbate Cancellario socio, & comite itineris mei discessi, & paucis vix elapsis horis in *Castellum* pervenimus, quod ab *Azone* Vicecomite *Castellazzo* nomen habet. Hoc mille passuum Mediolano abest, in eoque Monasterium situm est memoriae, & nomini S. Hieronymi dicatum; quod primus Mediolanensium Dux *Joannes Galeatius* nostris Hieronymianis committendum curavit, qui certe illud majorem in modum ornarunt, atque auxerunt. Eiusdem Monasterii Familiae, quae non infrequens est, *Abbas* praesidet *Exgeneralis*, uti vocant, *Augustinus* Mediolanensis e nobili Familia *Marlianorum*, qui mihi adveniendi officia humanitatis omnia praestitit, quae potuit.

Veni inde Mediolanum, exceptusque fui perhumaniter in Aedibus S. *Damiani* ab *Abbate Paulo Alexandro Serponto* Patritio Mediolanensi, qui & ipse jam Generalis nostrae Familiae Abbas fuit, & nostros illic summa cum prudentiae laude regit Monachos, qui
 B neque

neque pauci sunt, neque in obscundis nostrae
disciplinae muneribus indiligentes.

At Mediolani quidem nihil mihi antiquius
fuit, quam ut summa dignitate, & sapientia
Virum CARDINALEM PUTEOBONEELLUM AR-
CHIEPISCOPUM convenirem, qui eam me bene-
volentiam complexus est, ut nihil fieri possit
humanius. Cave autem putes, in illa con-
gressione nostra ullum alium sermonem ab
eo mecum habitum fuisse, quam de Te. Ita
multa mihi de magnitudine Animi tui, de Do-
ctrina, de studiis optimis, praesertim vero de
eximia liberalitate per jucunde narrabat, ut
miraretur Te tot, tantisque, & tam distractis
sumptibus unum posse satisfacere, quibus
multi vix possent. Commemorabat enim,
(nam nihil Tuarum rerum fugerat hominem
Tui amantissimum) Brixiana tua Opera (1)
magni

(1) Brixiana Quirinii Cardinalis opera numismatibus
octo eleganter expressa refert Tabula, quam *Bri-
xianus Philopatris* adjecit Italicis versionibus *Epi-
stolae Fabii Devoti*, quamque aeri incisam Antisti-
ti suo Brixianenses obtulerunt hac Epigraphe:

ANTISTITI SUO
POST LONGAM ROMAE COMMORATIONEM
FELICITER REDUCI
PLAUDENS BRIXIANA CIVITAS
NOVUM HOC OFFERT
AMORIS SUI MONUMENTUM
ANNO EPISCOPATUS EJUS XXIIII.

magni splendoris, & multae impensae: Sacram Aedem (2) principem a solo exaedificatam:

(2) *Sacram aedem principem a solo exaedificatam*)
Cujus rei, memoriaeque publicae retinendae causa, Septemviri Brixiae sacrarum aedium curatores beneficentissimo Principi monumentum ex marmore posuerunt cum luculentissima inscriptione, quae est hujusmodi:

ANGELO MARIAE QUIRINIO

S. R. E. CARDINALI BIBLIOTHECARIO

BRIXIAE EPISCOPO

QUOD

PRAECLARO HUIC TEMPLO PERFICIENDO

AB ANNO MDCCCV. AEDIFICARI COEPTO

CURAM OMNEM IMPENDENS

PROPRIO AERE LARGE COLLATO

ILLUD ARA MAXIMA

ET SPLENDIDIS ALIIS ORNAMENTIS

MUNIFICENTISSIME DECORAVERIT

DIVINOQUE CULTUI APTUM

EX INSPERATO REDDIDERIT

SEPTEM-VIRI BRIXIAE

AEDIUMQUE SACRARUM CURATORES

GRATI ANIMI MONUMENTUM

ADHUC VIVENTI

P. P.

ANNO DOMINI MDCCCLXXVII.

Numisma item maximi moduli in ejus honorem cudendum curarunt, in cujus area Brixianum Templum, in averfa vero parte legitur:

MUNIFICENTIAM

ANTISTITIS SUI

QUA EX INSPERATO

CATHEDRALIS AEDES

CULTUI DIVINO

B 2

APTA

ficatam : Episcopale Palatium : Collegium
Ecclesiasticum (3) : Bibliothecam eleganter
contractum (4), & Voluminum omnium
ple-

APTA REDDITA EST
PLURIBUS JAM
MONUMENTIS
CELEBRAVIT
LAUTIUSQUE CONCELEBRAT
BRIXIA GRATA
ANNO JUBIL. MDCCL.

(3) *Collegium Ecclesiasticum*) Hujus orthographiam ex-
hibet numisma alterum, cujus haec est Epigrapho

PRO
DIGNOSCENDA
VOCATIONE
ORDINANDORUM
BRIXIAE ERECTUM
A FUNDAMENTIS
COLLEGIUM
PLAUDENTE
CLERO ET POPULO
UNIVERSO
ANNO JUBILEI

MDCCL.

(4) *Bibliothecam eleganter constructam*) Quiriniana
Bibliothecae conspectum refert numisma tertium
sic inscriptum:

BIBLIOTHECAE
A SE ERECTAE
DOTATAEQUE
COMMODO URB. BRIX.
PRIMARIO HUIUS
MAGISTRATUI
POSSESSIONEM
CONTRADIDIT
ANNO JUBIL. MDCCL.

ATTA

plenissimam : Neque filebat quid Romae fecisses, aut in nostro *Alexiano* Templo, aut in iis vel *S. Gregorii*, vel *S. Marci* vel *S. Praxedis* (5), ubi multa extant monumenta liberalitatis tuae, non ad exigui praedicationem temporis, sed ad memoriam hominum sempiternam. Divinae hujus tuae liberalitatis testem aiebat esse *Berolinum*, ubi novum illud Templum, quod Catholici exaedificarunt, Tuis est pulcherrimis statuis ornatissimum (6): esse *Ba-*
B 3
vari-

(5) *Vel S. Marci, vel S. Praxedis*). Quatuor Romanas Basilicas ab Eminentissimo Cardinali Quirinio vel exaedificatas, vel instauratas, vel ornatas repraesentat tabula altera post Epistolam *Fabii Devoti* *Brixianae* editionis, de qua not. (5) Eas autem Clarissimus *Oltrochius* e Sodalitate Oblatorum SS. *Ambrosii*, & *Caroli*, Bibliothecae *Ambrosianae* *Pro-*
Praefectus his versibus complexus est:

*Huic Roma debet, quod recenti
 Luce nitet melior, Quirino,
 Testor superstes nomen Alexii,
 Testor superba hexastyla, & ardui
 Colles Aventini coactos
 Insolito micuisse luxu:
 Et vos silentis culmina Coelii,
 Et restituti fana Gregorii,
 Aevique contra vindicatae
 Invidiam, rabidosque morsus
 Praxedis Aedes: splendida bracteis
 Marci Ara, suffultumque lacunar, &
 Commissa in aetatem perennem
 Pontificum monumenta signis &c.*

(6) *Pulcherrimis Statuis ornatissimum*) Statuis scilicet *Beatae Mariae Magdalенаe*, ac *Domini Nostri Jesu*

variā, ubi decus Fani *Etalensis*, quod est sane sanctum, atque apud eas Gentes religiosum, tuā est non parvā pecuniā sublevatum (7): esse *Salisburgum*, ubi ad Monastici Gymnasii damna refarcienda magnos sumptus fecisti: esse *Gottingam*, ubi magnum adjumentum attulisti iis hominibus, qui propagandae sanctissimae Religioni (8) in tantis superstitionis tenebris navant omnem operam, & laborem suum: esse denique in omni fere
Europa

Jesu Chrtisti eidem post resurrectionem suam olitoris in speciem apparentis e candido marmore miro artificio elaboratis, quarum Imagines refert Tabula III. post Epistolam *Fabii Devoti*. In summa autem ejus Tabulae parte legitur:

DONARIUM MARMOREUM
ORNANDAE ARAE
BEROLINENSIS CATHOLICORUM TEMPLI
VENETIIS TRANSMISSUM.

(7) *Tua est non parva pecunia sublevatum*) Ut fidem facit in eadem Tabula III. inscriptio sub Quiriniano numismate, quae est hujusmodi:

COENOBIIS
ETALENSI WESSOFONTANO
CAMPIDONENSI
PIE BENEFICUM
SE PRAEBUIT
DUM AD ILLA PERTRANSIIT.

(8) *Propagandae Sanctissimae Religioni*) In altera namque ejusdem Tabulae III. inscriptione legitur:

SUSTENTANDIS
SACRIS MISSIONIBUS
IN DITIONE RAETICA
HANOVERANA POMERANA

ET

Europa neminem, quin sibi persuaserit vel nostris hisce temporibus extitisse aliquam ex vetere illa Disciplina Principum Ecclesiasticorum, unde eximia bene, & liberaliter collocandae pecuniae exempla peti possent. Habet, inquit, *Brixia*, habet *Roma* in QUIRINIO

B 4

alte-

ET SALISBURGENSI

MUNIFICE

OPES IMPENDIT.

In quorum memoriam beneficiorum *Wessofontana* Familia munificentissimo Principi hoc monumentum posuit:

EVERGETAE MUNIFICENTISSIMO

DE ORDINE SANCTI BENEDICTI

ET CONGREGATIONE BAVARICA

QUAM PERTRANSIENS BENEFACIENDO

ABSENS TUENDO ET COMMENDANDO

AETERNUM SIBI DEVINXIT

IMMORTALITER MERITO

GRATI ANIMI MONUMENTUM STATUUNT

BEDA ABBAS WESSOFONTANUS PRAESES

ET CONGREGATIO UNIVERSA

MDCCLI.

Liceat etiam addere, Sodalitatem in Wessofontano Templo institutam sub auspiciis Deiparae sine labe conceptae, & Sancti Monachorum Patris Benedicti, jam pridem Cardinalem Quirinium sibi in Patronum delegisse; qui ut libenti excepit animo Sodalium horum electionem, & praeclarum existimationis testimonium, ita & peculiaris benevolentiae, ac liberalitatis pignora eorumdem Sacello transmisit; lampadem nempe magni ponderis ex argento caelatam, ut ante Iconem Matris Dei penderet; & lapso nuper Januario signum pariter argenteum

misit,

alterum CAROLUM BORROMEUM, cujus tantae virtutis quum praeclarus sit imitator (9), nemini mirum videri debet, si quod ego de Sanctissimi Viri religioso Sepulcro magnificentius exornando cogitaverim, ipse fere unus praestitit; atque ea ornamenta contulit, quae partim inchoata, partim perfecta esse non ignoras. Haec ille mecum, qui Tibi, PRINCEPS EMINENTISSIME, gratulor de Tuis hisce verissimis ac justissimis laudibus. Etsi enim CARDINALIS PUTEOBONELLUS singulari Te benevolentia prosequitur (quod ejus sermo declarabat), tamen intelligebam equidem, quicquid dicebat non tam amicitiae, quam liquido veritati dare. Vidi namque ego ipse Signa ex Argento duo jam palam collocata in religioso SANCTI

misi, S. Benedicti faciem repraesentans. Haec omnia dilucidius apparebunt ex Epistola, quam in Appendice integram recitabo.

(9) *Quum praeclarus sit imitator*) Imitator sane ac maximus admirator veneratorque, ut habetur ex alterno numismatae Norimbergae novissime cuso, cujus haec est Epigraphe:

VIRTUTUM
 QUARUM ODORE
 BRIXIANAM DIOECESIM
 S. CAROLUS BORROMEUS
 VISITATORIS APOSTOLICI
 MUNERE FUNGENS REPLEVIT
 MAXIMUS ADMIRATOR
 VENERATORQUE

A. M.

CTI CAROLI monumento; reliqua jaminchoata belle procedere, in quod opus multa millia unciarum argenti impendisti, in iisque elegantcr atque affabre faciundis elucere industriam atque artificium praestantissimi Caelatoris *Antonii Petrae*. Octo autem esse voluisti ex argento optimo caelato, quae virginali habitu atque vestitu referrent simulacra Virtutum, quae non tam animum sanctissimi Praefulis exornarunt, quam (vere ut dicam) Tuum (10). Sed vereor laudare praesentem per litteras. Patere tamen, P. E., quod sentio libere dicere: Hae tuae laudes, quae fane maximae sunt, non sunt ullo modo cum ea conferendae, quam ex aedificatione Templi *Alexiani* es consequutus, si temporis, si loci, si personarum, si finis ratio habe-

B 5

habe-

A. M. CARD. QUIRINIUS BRIX. EP.
 OCTO ARGENTEA SIGNA
 EARUNDEM SYMBOLA
 AD ORNANDUM DIVI ILLIUS SACELLUM
 AERE SUO CONFLARI
 CURAVIT.

(10) *Non tam animum Sanctissimi Praefulis exornarunt, quam vere ut dicam tuum.)* Ut jam cecinit *Jo. Baptista Branca* Congregationis SS. Ambrosii, & Caroli Sacerdos in Hendecasyllabo, cujus initium est:

*Divorum atque hominum decus QUIRINE
 Quidquid maximus omnium mereris
 Modestissimus omnium recusar &c.*

In

habeatur. Quae omnia attigi in ea Epistola (11), qua meum Librum de Templo, & Coenobio SS. Bonifacii & Alexii amplissimo Tuo nomini inscribendum, dicandumque curavi; eritque fortasse aliquod aliquando tempus, quo plus otii nactus, hunc intimum animi mei sensum explicem fufius, atque ornatius. Quod si hac in re erro, libenter erro; neque unquam ego hunc mihi errorem extorqueri patiar.

Sed

In eo enim Poëta commemorans argentea signa, quae Cardinalis Quirinius in Mediolanensi Sancti Caroli Sacello collocanda curavit, inquit:

*Quae ita pulcre, & eleganter,
 Nil ut pulcrius, elegantiusque,
 Ornant undique CAROLI Parentis
 Sepulcrum exuviis sacris venustum
 Haec quidem dicata
 Tuo munere CAROLI feruntur
 Laudes exprimere: at tuas, tuasque
 Virtutes referunt simul QUIRINE,
 Ac tanto referunt magis QUIRINE,
 Illi munere quod tuo dicata.
 Nos quidem nimis, ac aimis beati,
 Apud quos Statuae tibi perennes
 Quo nolles magis hoc magis sacrantur!
 I nunc, & Statuam, ut lubet, recusa
 Divorum, atque hominum decus QUIRINE.*

(11) Epistola scilicet nuncupatoria ad Angelum Mar. Quirinium S. R. E. Cardinalem praefixa libro, cui titulus: *D. Felicis Nerinii Abbatis Hieronymiani de Templo, & Coenobio SS. Bonifacii, & Alexii Historica monumenta.* Romae MDCCLII. ex Typographia Apollinea.

Sed ut eó redeam, unde me non invitum
 tuarum laudum quasi aestus abripuerat; Me-
 diolano tum aberat COMES PALLAVICI-
 NUS (12), qui permultos ibi annos *Galliae Ci-*
salpinae, quae in Austricorum Ditione est, ad-
 mirabili quadam laude praest. Sed illum
 jam ante conveneram: mihi ad illius cog-
 nitionem aditum fatis illustrem aperuerat SE-
 NATOR VERRIUS (13) homo Tibi, PRIN-
 CEPS EMINENTISSIME, non ignotus sum-
 mo genere, & pari pietate ac doctrina, plu-
 rimâque in tractandis rebus politicis industria
 praeditus. De PALLAVICINO autem sic
 habeto: Virum esse animo excelso, iisque
 virtutibus, quae pertinent ad Rempublicam
 gerendam, ita ornate, ut in ejus dictis, factis-
 que singulis justitiam admirentur omnes, in-
 genium agnoscant. Haec externa, & publi-
 ca; neque non laudabilia interiora (ut ita
 dicam) ipsius, atque domestica, quae facile
 cognovi:

(12) Comes *Joannes Lucas Pallavicinus*, qui Medio-
 lani pro Rege est ab intimis Status Consiliis, at-
 que a cubiculo Austriorum Principum; Mediola-
 nensi arci Praefectus, Peditum cohortis Tribunus,
 & Austriae Insubriae Imperator multis nominibus
 celeberrimus.

(13) *Senator Verrius*) Comes *Gabriel Verrius* Medio-
 lanensis Patritius S. M. Ordinis S. Stephani Com-
 mendatarius Eques, olim Regius per Austriam In-
 subriam Fisci Patronus, nunc Patriae Urbis Sena-
 tor, & in Supremo Vindobonensi Consilio pro re-
 bus

cognovi: Studium artium optimarum cum militari laude conjunctum, propensionem in Litteratos singularem, facilitatem morum, suavitatem sermonis, liberalitatem, plenam praeterea elegantiae, & dignitatis domum: Tum Bibliothecam optimis, & concinne dispositis voluminibus refertam: Cui Bibliothecae praefectum voluit esse Abbatem *Quadrimum* hominem certè eruditum, atque (ut scis) de Historia Poëtica optime meritum (14).

Mediolano igitur tertio Idus Octobris quum discessissem, veni ad Monasterium S. *Hieronyni* nostrum, quod *Novaria* proxime abest: cui Monasterio diligenter praest *Abbas Hieronymus* ex nobili Novariensi Familia *Morbis*; cujus Familiae nomen nobis quidem jucundum est, propterea quod illi ejusdem Monasterii fundationem, aliaque per multa beneficia referimus accepta. *Novariam* administrabat MARCHIO JULIAE, Vir fane

bus Italicis moderandis Regens, cujus est in Republica Litteraria magnum nomen, cum ob praeclara ejusdem opera in lucem edita, tum praesertim ob aureum librum *de ortu, & progressu Juris Mediolanensis antiqui, & novi*, qui constitutiones complectitur Domini Mediolanensis, Decretis, & Infubrium Senatus Consultis illustratas, Mediolani MDCCLVII.

(14) *Optimè meritum*) Celeberrimus Abbas Franciscus Xaverius Quadrius haud modicam apud Eruditos Viros laudem promeruit ob praeclara Volumina

iane summus, qui jam pro-Rege in Sardinia fuerat. Hic ubi accepit advenisse me, misit, qui officiose consalutaret, misit etiam munera satis large ad usum domesticum. Quare necesse mihi fuit illic morari postridie, ut convenirem Hominem in omni officio diligentissimum, eique, quas deberem, gratias agerem. Interim Urbem quum obirem natalibus celebrem *Petri* illius, qui propter ingenii acumen, varietatemque doctrinae *Magister* dicitur *Sententiarum*, Templum adii *Gaudentio* sacrum, cujus in superiore parte Sacellum est ample, magnificeque constructum, ubi *GAUDENTII* ipsius Corpus a longa vetustate incorruptum Sarcophago asservatur ex nitida chrystallo argento illigata opere mirabili, omnibusque proponitur ad colendum.

At Idibus Octobris *Vercellias* quum appropinquarem, obviam habui *Bertonium* *Abbatem* *Canonorum Lateranensium S. Andree,*

mina septem, summo labore, ac eruditione maxima elucubrata, quae titulum praeferunt: *Della Storia, e della Ragione di ogni Poesia*. Tomus I. lucem vidit Bononiae anno MDCCXXXIX., ceteri Mediolani, quorum postremus, Idicem Operis universi complectens, & quamplures Additiones, e Mediolanensi praelo Angelliano prodiit anno praeterito. Nuper quoque Clarissimus hic Scriptor publici juris iterum fecit typis Josephi Marelli Opuscula *Metrica Dantis Aligherii*, perpetuis Adnotationibus, usque eruditissimis, illustrata.

dreae, qui suo me curru exceptum fatis officiose coëgit, ut apud se diverterem in Monasterio, quod haud scio an sit omnium illius Urbis clarissimum; Templum enim habet ornatissimum, uti architectonices ratio illa fert, quam Gothicam appellant. Frons Templi marmorea, atque ad aspectum praecleara: Portae amplae, plurimis suffultae columnis: Turres quatuor singulari altitudine non minus Templi, quam Urbis ornamento. Quae quidem Urbs quam munita olim fuerit, apparet etiam e ruinis moenium, quae belli furor initio hujus seculi posttravit, atque dejecit. In qua praeterea Urbe amplum est Xenodochium, & Templum maximum magno EUSEBIO dicatum, qui fuit illius Urbis Episcopus sanctitate conspicuus. Templi autem aedificatio quadraginta innitur columnis, cui tamen multa adhuc defunt ad ornatum, atque perfectionem. At in Sacratio multa est ad usum supellex, multique pretii, atque artis: multae sunt Reliquiae Sanctorum infligues; sed nihil fuit, quod studiosius considerarem, quam Evangelii Codex celeberrimus (15) ipsius Eusebii manu exaratus,

(15) *Codex celeberrimus Evangeliorum*) Magni Eusebii Martyris, & Vercellensis Episcopi manu conscriptus, atque a Berengario Rege argenteis laminis coopertus inter insignia Sanctorum Lipsana in Sacratio Basilicae Vercellensis haereditario quodam jure

ratus, & laminis ex argento caelatis illigatus; quem Codicem Mediolani ante annos quinque multae homo eruditionis Canonicus Joannes Andreas *Iricus* evulgavit. Postridie ejus diei placuit eidem *Bertonio* Viro humanissimo mihi se comitem adjungere ad *Alicis Vicum*, qui millia passuum xv. Vercellis distat, nec procul abest a Pago *Cabaliaco*, ubi animi causâ rusticabatur *Petrus Solarius Vercellensis Episcopus*, saneque commodum accidit ut inviferem, atque illo adjutore uterer ad eas controversias sedandas, quas antea commemoravi; qui mihi quidem visus est Vir humanissimus, atque egregio erga nos animo affectus.

Decimo

jure servatur, & colitur. Illum Vir clarissimus *Joseph Blanchinus* jam pridem publica luce donare meditabatur, jamque litterarum, quibus exaratus est, atque laminarum, quibus contegitur, formas aeri incisas publicavit in opere, quod inscribitur: *Vindicae sacrarum scripturarum &c.* at ante illum ivit eruditissimus *Joannes Andreas Iricus* Ambrosianae Bibliothecae, & Collegii Doctor, amicus noster, qui exoptatum jamdiu vetustissimum hunc Eusebianum Evangeliorum Codicem primus emisit in manus hominum, & praefatione, notis, atque concordantibus aliorum Codicum, & SS. PP. lectionibus auctum, & illustratum Mediolanensibus typis edidit hoc titulo: *Sacro sanctus Evangeliorum Codex S. Eusebii Magni Episcopi, & Martyris manu exaratus ex autographo Basilicae Vercellensis &c.* Mediolani MDCCLVIII.

Decimo septimo Kalendas Novembris *Clavadium* Arcem non ignobilem praeterve-
 ti, *Duriamque* Flumen Ponte fatis longo
 transgressi *Augustam* tandem *Taurinorum* per-
 venimus.

Urbem hanc non esse reliquis Italicis Ur-
 bibus dignitate, & splendore inferiorem, esse
 autem pulchritudine, & elegantia quadam
 sua superiorem saepe audiveram. Est pro-
 fecto ut dicitur; nam & situ est propter Flu-
 minum belle fluentium, atque Alpium longe
 assurgentium aspectum peramoeno, & aedi-
 ficiis abundat publicis, & privatis, sacris, &
 profanis, quorum descriptione nihil fieri po-
 test in eo genere perfectius. Amplas prae-
 terea porticus habet, frequentissima fora, di-
 rectas vias, quarum duae praestant sane ce-
 teris. Una a Porta Nova (16) incipiens ad
 magnificentissimam usque Regiam explica-
 tur. Altera a Porta Padana ad vetus Arcis
 Regiae aedificium. Utraque autem egregiis
 utriusque domibus continetur, quae nihil
 habent asperitatis in forma, nihil offensionis
 in

(16) *Porta Nova*) Nam Urbis illius omnino Portae
 sunt quatuor: *Palatina*, qua Vercellas itur, atque
 Mediolanum: *Segusiana* Ripulas: *Padana* Cheri-
 um: *Nova* Pinarolium. Haec postrema *Novae*
 nomen retinuisse videtur a temporibus usque Caro-
 li Emmanuelis I. Sabaudiae Ducis, qui Pomoeri-
 um Urbis augens, illam magnifice construendam,
 aperiendamque curavit, ut ex affixa inscriptione ha-
 betur: CARO-

in ordinè, adeo ut mirificam intuentibus praebeant ex aequabili aedificandi ratione voluptatem. Neque vero praetermittenda sunt fora illa quatuor amplissima ad speciem Urbis ornatiorem maxime accommodata. Quid enim eo nobilius, quod in aspectu habet Regias aedes, & porticus, ubi Cohortes Praetorianorum excubant, ornatissimumque redditur illa marmorea domo, quam *Philippus Juvaria* insignis nostra aetate architectus a solo fecit graecis, romanisque temporibus dignam? Quid illo altero excellentius, quod ab veteri Arce nomen accipit? Quid ornatius Foro Sancti Caroli, quod porticibus cinctum est, & splendidissimis domibus, quae item omnes aequabili ratione distributae, marmoreis columnis innituntur? Reliquum illud est ante Arcem munitissimam aëris laxitate, atque amplitudine omnium maximum, in quo multi arborum ordines, multaeque per ipsos ambulationes amoenae, ac aestivo maxime tempore gratissimae.

Templa

CAROLO EMMANUELI SAB. DUCI
 QUOD LIBERTATE ARMIS VINDICATA
 PACE BELLO PARTA SECURITATE PUB.
 VICTORIS AMEDEI, ET CHRISTINAE
 CHRISTIANISS. CONJUGIO FIRMATA
 IN EORUM ADVENTU
 NOVAM URBEM INSTITUERIT, ET
 ANTIQUAM ILLUSTRAYERIT
 S. P. Q. T. AN. MDCXX.

C

Templa vero quid referam, aut *Virginis Consolatae*, aut *S. Laurentii* (17) aut *B. Amedei*, aut alia complura celeberrima sane, & religiosa, quae is tantum non admiretur, quem nihil excelsum, magnificentumque delectat! Unum commemorabo, quod maximum appellatur, *S. Joanni Baptistae* sacrum; in quo, ne omnia fingillatim enarrem, Regium Sacellum illud *Sanctae Syndonis* admirationem meam occupavit, atque exhausit, est enim totum nigro e marmore constructum, vastisque columnis exornatum eodem e marmore, & elegantissima testudine, in qua quidem exaedificanda ingenium atque ars enituit *Guarini* Theatini, cujus est in architectonicis magnum nomen; ab hujus item ingenio, atque arte profecta est Theatinorum aedes

(17) *S. Laurentii* Templum ad artis stuporem *Guarino* Architecto extructum, VICTORIS AMEDEI I. Sabaudiae Ducis liberalitati suos quasi natales debet, ut ex ea inscriptione intelligitur, quam primario lapidi sculptam esse mihi perhumaniter jamdiu significaverat vir doctrina, & eruditione celeberrimus *P. Michael Casati* Mediolanensis Ord. Cleric. Regul. in Regio Taurinensi Archigymnasio publicus Theologiae professor; est autem ea, quae consequitur:

D. O. M.
AC SANCTISSIMAE DEIPARAE AD PRAESPE
TEMPLUM
BEATO MARTYRI LAURENTIO EX SERENISS.
EMMANUELIS PHIL. VOTO

OB

aedes Martyri *Laurentio* sacra, ad quam diligenter considerandam comites se praebuerunt Praefectus illi Familiae, & ejus Frater *Cajetanus Davidius* singulari humanitate homines.

Ecce autem omnium artium, & disciplinarum domicilium, quod Tibi doctissimo, atque eruditissimo PRINCIPIS maxime dignum notatu videbitur. VICTORIS AMEDEI II. Regis liberalitate ad eam excrevit, quae maxima est, magnificentiam, & celebritatem nominis; Doctores enim multi, iidemque insignes, & magna mercede conducti erudiant adolescentes ad mille in omni genere disciplinarum. At ubi fueris ingressus, ostendit se statim Atrium per amplum, cujus interiores parietes monumentis vestiuntur veterum Graecorum atque Romanorum, quae sunt omnia apte adeo disposita, ut *Capitolinum*, aut *Veronense* musaeum vix desideres. Singula vero quid ego enumerem Tibi, quem nihil certe latet in omni antiquitate? prae-

B 2

fertim

OB PARTAM VICTORIAM JAM DICATO
HAEREDITARIA PIETATE, AMPLIORE MA-
GNIFICENTIA
PUBLICAE COMMODITATI INVICTISSIMUS
VICTORIUS AMEDEUS
HIC RESTITUIT
ANNUENTIBUS REGIA CHRISTINA
ET PRINCIPE MAURITIO CARDINALI
IN CLERICORUM REGULARIUM SORTEM
ANNO MDCXXXIV. DIE SEXTA JUNII.

fertim quum fuerint a Marchione praestantissimo *Massejo* jam evulgata (18), & praeterea eruditorum hominum *Rivautellae*, & *Ricolvii* (19) notis disputationibusque illustrata. Unum praeterire non possum, quod admiratione quadam praecipua defixum me detinuit. Opus est marmoreum ab insigni artifice diligentissime perfectum, atque adeo expressum ad naturae veritatem, ut intuenti mihi miserabilem in eo caedem sculptam suavissimi vatis Orphei (20) a Bacchantibus discerpti, sensum aliquem doloris extorferit. Inde Bibliothecam ingressus, omni genere libro-

(18) *A Massejo jam evulgata*) Vide *Museum Veronense*, sive antiquarum Inscriptionum, veterumque Anaglyphorum in Regiae Academiae porticibus circumquaque infixam collectionem, quam Vir clarissimus *Scipio Massejus* edidit, atque adjecit Museo Veronensi an. MDCCLXIX.

(19) *Ricolvii*) Eruditissimi enim homines *Antonius Rivautella*, & *Jo. Paulus Ricolvi* marmora Taurinensia dissertationibus, & notis illustrata evulgarunt, quorum pars prima prodiit in lucem Augustae Taurinorum ann. MDCCLXIII. pars altera MDCCLXVII.

20) *Vatis Orphei*) Notissima est fabula de Orpheo, qui post raptam sibi Eurydicen, quum coelebs esse statuisset, Thraciasque mulieres de nuptiis sollicitantes recusasset, misere ab iis inter Orgya Bacchi discerptus est. Unde Virgilius *Georgic. l. iv. Inter Sacra Deum, nocturnique Orgya Bacchi Discerptum latos juvenem sparsere per agros &c.* Vide etiam *Qvidium Metamorphoseon lib. xi. fab. 1.*

librorum instructissimam, *Caracciolum* ibi offendi Placentinum, Abbas qui nuper fuit Generalis Canonorum Lateranensium, mihi jam diu usu atque amicitia conjunctum, quocum & librorum, & MSS. Codicum vetustatem, copiam, praestantiam inspexi, atque admiratus sum. Sed de his etiam nihil attinet dicere, quum Regiae Bibliothecae Praefectus *Josephus Basinus* eruditissimus eorum indicem (21) accuratum ediderit in lucem, & locupletissime illustraverit.

In Regium deinde musaeum introductus, monumenta spectavi innumera ex aere, suo quaeque loco apte disposita; magno ibi numero Hermetes, Idola, Toreumata, Fibulae, sepulcrales Lucernae, Vasa, Paterae, Lituus atque alia hujusmodi visuntur singulari opera, artificioque perfecta. Vis praeterea infinita numismatum antiquissimorum ex auro, argento, atque aere, quae magnus ille CAROLUS EMMANUEL I. ingenti impensa

C 3

quum

(21) *Indicem*) Nam duobus magnificentissimis voluminibus collectus jam prodiit ex Typographia Regia Taurini an. MDCCXLIX. Catalogus ejusdem Bibliothecae Codices manuscriptos bis mille, & amplius continens: Hebraeos scilicet 169. Graecos 369. Latinos 1184. Italicos 210. Gallicos 172. quos omnes per Liugas digestos, & binas in partes distributos, recensuerunt, & animadversionibus illustrarunt Viri clarissimi *Josephus Pasinus* Bibliothecae Praeses, *Antonius Rivautella*, & *Franciscus Berta* ejusdem Bibliothecae Custodes.

quum coëmisset, & Româ usque exportar
curasset, non tam artificio formarum dele-
ctant, quam cognitione veteris Historiae, &
descriptione temporum erudiunt. Nihil au-
tem studiosius tunc quidem visendum puta-
vi, quam Tripodem illum, Tabulamque ex
aere non ita pridem erutam ad Padum sex-
decim millia passuum longe ab Augusta Tau-
rinorum, inscriptamque GENIO. ET. HO-
NORI. L. POMPEI. L. F. &c. INDVSTRI-
ENSIVM. PATRONO. (22)

Haec enim inscriptio satis commonstrare
videtur locum, ubi antiquissimum illud *In-*
dustriae Oppidum fuit, quod meminit Plini-
us (23), cujus ignorationem loci arbitror
fuisse Geographis causam erroris, ut illud
cum Casalensi Urbe confunderent; de Tri-
pode autem hoc non dubito dicere, vix ali-
ud simile antiquitatis monumentum, atque
ita ab injuria defensum temporis, aliis in Ita-
liae musaeis vidisse; est enim ex aere tam
miro artificio, ut etiam qui rudes harum re-
rum sunt, facile intelligere possint, scite fa-
ctum,

(22) *Industriensium Patrono*) Integram Inscriptionem
videtis apud Maffejum in Musei Taurinensis ap-
pendice. At de situ Opidi *Industriae* legesit itali-
cam disputationem *Rivautellae*, & *Ricolvii*, quam
tamen nimium festinanter exrusam ipsi ingenue
confitentur in Epistola ad Lectorem, praefixa
part. II. marmorum Taurinensium, quae prodiit
an. MDCCXLVII.

(23) *Meminit Plinius lib. III. cap. V., & XVI.*

Etum, & venuste. Tres illum parvulae componunt columnae ex aere, aptae inter se se, atque connexae, quas aenei quidem a superiore parte nodi, ab infima annuli ita colligant, atque devinciunt, ut & intercludi, & explicari facile possit. Plurimum in eo figillorum, plurimum operis. Altitudine est palmorum quatuor, latitudine pedis unius.

Jam vero non minus sum speciem Urbis admiratus, quam hominum expertus humanitatem. Etsi enim Autumni tempore Principes Civitatis bene multi aberant, inque his Amplissimus **CARDINALIS DE LANCEIS**, qui ad *S. Justi* Abbatiam suam diverterat; tamen eorum, qui in Urbe remanserant, neminem non conveni. In primis autem *Archiepiscopum Athenarum Ludovicum Merlinium* Oratorem Pontificium, qui multis erga me benevolentiae signis non obscuris, veterem, quae mihi Romae cum eo multos ante annos fuerat, familiaritatem renovavit, fuitque sane mihi permagnae voluptati videre hominem in tanta dignitate, quam pulcherrime sustinet, nostrae veteris consuetudinis non immemorem. Deinde *Archiepiscopum Augustae Taurinorum* (24), quem Virum gravissimum, humanissimumque cognovi. Tum *Comitem a S. Laurentio Praefectum* intimis Regis Consiliis,

C 4

(24) *Archiepiscopum Augustae Taurinorum*) Joannem Baptistam Rotarium Astensem.

filiis, qui me de Sodalitatis nostrae rebus differentem perbenigne audivit, & singulari in eo beneficio affecit, quod aditum ad Regem quam facillimum pollicitus, adesse iussit ad *Villam Venaticam* postero die.

Venatica Villa est Regis admodum magnifica, ab Augusta Taurinorum longe millia passuum III. ad quam via ducit satis lata, & domibus utrinque egregiis, eademque omnibus formam elegantissime exornata. Nihil alibi videas magnificentius, nihil venustius, five prospectus amoenitatem, five portarum, atriorumque amplitudinem, five Regii Templi molem, five aedium substructionem, five lautam, vereque regiam suppellectilem, five hortorum delicias, five ambulationum hilaritatem spectes. Theatrum denique, labyrinthum, citrarium sane magnificum, & equorum nobilissimos greges. Quae omnia adeo me ceperunt, ut superbas in eo genere veterum Romanorum Villas, de quibus tam multa Historiae commemorant, minus admirarer. Ipso in ingressu obviam habui *Equitem Capranicum* Romanum, summae virum nobilitatis, & Regis Familiarem, qui me quum Regiam Villam obirem, omni est humanitatis officio prosequutus. Introductus ad REGEM, qui cum una erat Filius ejus *Benedictus Mauritius Dux Cablasiensis* suavissimus, & magnae spei adolescens, commemorare vix possum, quanto me venerationis,

tionis, & voluptatis quodam sensu affecerit aspectus illius, quem domi, quem foris, quem bello, quem pace, singulari virtute, praestantissimo consilio acceperam. Qui fuit illius congressus! quae dignitas! quae comitate condita gravitas! quae sapientia! Multus de Roma, multus de Gallia Cisalpina, quam ille totam victoriis suis peragraverat, multus etiam de me, & de Sodalitatis meae rebus sermo fuit; mihi liberam Monasteria quatuor (25), quae in ipsius Ditione sunt, visitandi potestatem dedit; mihi suam pollicitus est auctoritatem in iis, quae ad muneris mei rationes pertinerent; me denique ita est allocutus, ut pietas, & clementia illius non obscure significaretur.

Majorem autem natu Filium ejus *Saubaudiae Ducem* fat laudaverim, si Patris quam simillimum dixero; in quo & virtutem eandem, & eandem erga me clementiam agnovi. Nam quis *Regias Virgines*, formâ, & modestiâ insignes, quis lectissimam *Saubaudiae Ducis conjugem* satis pro dignitate laudare possit!

C 5

(25) *Monasteria quatuor*) Scilicet I. *Sancti Hieronymi* prope *Novariam*; II. *Sanctae Mariae Assumptae de Caramania*; III. *Sancti Hieronymi* prope *Buggellam*; IV. SS. *Gervasii, & Protasii Montisbelli* in *Transpadana Regione*, cui postremo *Coenobio* maxima cum prudentiae laude praest *Reverendissimus P. Abbas D. Ludovicus Sartirana Patricius Mediolanensis Supremus olim Familiae Hieronymianae Moderator.*

possit! Quum ego multa huic de augustis ipsius Fratribus exposuissem, de *carolo* Neapolitano Rege, quem praefens *Neapoli* colueram, de *Philippo* Infante Hispaniarum, quem nobilissimum Hospitem (26) nostro hoc in *Hospitaleti* Coenobio exceperam, visa est oratio ipsi admodum jucunda, & permulta ejusdem erga me clementiae signa sunt confecuta. Denique hoc Tibi, PRINCEPS EMINENTISSIME, testari possum, mihi quum Regis ipsius, Regiaeque Familiae virtutem, probitatem, beneficentiam, domus item, villae, atque Urbis magnificentiam, ordinem, elegantiam admirarer, simile quiddam venisse in mentem, atque illud, quod de Cyro narratur; ad eum enim quum Sardis venisset Lacedaemonius ille *Lysander* (27), atque esset hortum Cyri ipsius manu confitum, purpurae nitorem, descriptionem domus contem-

(26) *Nobilissimum Hospitem*.) Post Placentinam pugnam, quae facta est ad xvi. Kal. Quintiles, quum Hispanorum Gallorumque copiae Padum transiectae intra Lambrum Adduamque omnes constitissent, Philippus Hispaniarum Infans, & qui cum eo erat Franciscus III. Mutinensium Dux ad Hospitaletum progressi eo in Coenobio Nobilissimi Hospites excepti sunt, ibique diversati a die xxvi. Julii usque ad diem xxviii. Augusti MDCCXLVI.

(27) *Lacedaemonius ille Lysander*) de quo vid M. T. Ciceronis *Cato Major* seu *de Senectute* cap. xvii. pag. 360. Editionis Venetae MDCCXLVII. recensione *Facciolati*.

templatus, *recte*, inquit, *beatum te, Cyre, praedicant, in quo virtus cum fortuna conjungitur.* Item ego non poteram non beatissimum existimare REGEM, cui Liberi essent praeclara indole, fortunarumque ad omnem usum affluentia, domi dignitas, foris auctoritas, praesertim vero virtus, unde emne praesidium petitur ad vitae, atque Imperii felicitatem.

Habes, PRINCEPS EMINENTISSIME, explicatam rationem omnem suscepti itineris mei ad SARDINIAE REGEM. Quid autem causae fuerit, quamobrem Augustae Taurinorum versatus sim ad VIII. Idus Novembris, hoc est diutius, quam animo destinaveram, altera Tibi breviori epistola exponam. Vale.

Hospitaleti III. Nonas Januarii
An. MDCCLIII.

AN.

ANGELO MARIAE
QUIRINIO

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO

D. FELIX MARIUS NERINIUS

FELICITATEM.

RBIS *Augustae Taurinorum* species, atque elegantia: hominum erga hospites singularis humanitas: Aulae Regiae splendor, Regisque prope inaudita comitas, atque affabilitas: tum demum Societatis meae rationes nondum explicatae, in causa fuerunt, PRINCEPS EMINENTISSIME, quamobrem induxerim animum diutius illic commorari, quam constitueram. Ergo scias velim, illis ipsis diebus, Templum ferme omnia obiisse me, quae vel in Urbe, vel extra Urbem sunt, inque his Templum magnificentum sane atque religiosum, quod
Vir-

Virgini Dei Matri in Monte *Superga* (1) aedificandum curavit VICTORIUS AMEDEUS Sardiniae Rex; cujus Templi amplitudo, elegantia, dignitas me quoque mirum in modum delectavit, me inquam, non oblitum Templorum magnificentiâ Romanorum. Illud ex descriptione factum est *Philippi Juware* Architecti, magni quidem ingenii, magnique nominis; quam vero ob causam, facile intellexi ex inscriptione, quae in ipsa Templi fronte posita hujusmodi est:

VIRGINI GENITRICI
VICTORIUS AMEDEUS SARDINIAE
REX

BELLO GALLICO VOVIT
ET PULSIS HOSTIBUS FECIT,
DEDICAVITQUE.

Obivi etiam praeter *Venaticam* illam, quam superioribus litteris (2) Tibi, PRINCEPS EMINENTISSIME, significavi, Regias Villas (3) omnes, quae Taurinorum Urbem, pulcherrimâ ad aspectum quasi coronâ praecingere videntur. Primum eam, quae

(1) Mons *Superga* ab Augusta Taurinorum v. millia passuum circiter abest trans Padum.

(2) *Superioribus litteris*) Vide Epistolam II. pag. XXXII.

(3) *Regias hasce Villas*) poëticè descripsit *Camillus Maria Audibertus* Societatis Jesu in libro, cui titulus: *Regiae Villae poëticae descriptae &c. Augustae Taurinorum* MDCCXI. ex Typographia Pauli Mariae Dutti.

quae a *Regina* nomen habet, & in formam hemicycli posita est, ubi amoenissimus Collis molliter ad Padum usque descendit, quaeque perbelle exaedificata est a Christina Henrici IV. Galliarum Regis Filia, & Victorii Amedei I. Sabaudiensis XII. Ducis Coniuge. Mox *Valentinum* visendum existimavi, deinde *Milleflorum*, & quod tria millia passuum abest, *Stupinifium*. Hoc CAROLUS EMMA-NUEL Rex, qui tanto suorum Populorum bono vivit, faciendum curavit: Nihil eo videas sive ad habitandum elegantius, sive ad venandum cervos, qui plurimi iis in nemoribus aluntur, commodius; Juvarae, modo quem nominavi, ingenium, & ars, ea in exaedificatione Villae perspici maxime potest. Illic obviam habui *Sabaudiae Ducem* magno animo, magnaque spe Principem, qui eo forte se ad venandum contulerat; quique me humanissime alloquutus est, iussitque Comitem *Provanam*, maximae virum nobilitatis, reliqua omnia mihi ostendere, quae illic visenda erant; praesertim vero & Equorum, & venaticorum Canum stabula vere ampla, atque regia.

Tum demum ad *Montem Callerium* veni, studioseque perspexi in aedibus illis regiis formas, atque imagines Sabaudiensium Principum, quae animum ab illa pictura ad recordandam illustrem, ac felicem tantae Familiae propagationem traduxerunt. Illic quum

quum caelo frui liceat puro atque tranquillo, versabantur Sabaudiae Ducis regii Liberi, quorum educationi praest nobilis Matrona *Ogliania*, quam ego huic pulcherrimae curae intentam visitavi in eodem ipso Conclavi, ubi e vita excessit VICTORIUS AMEDeus II. postquam Regno se abdicaverat, magni consilii REX, & majoris, si meliorem quidem exitum habuisset.

A *Monte Callerio Carinianum* veni, inde *Caramaniam* (quae viginti millia passuum ab Augusta Taurinorum abest), ibique, uti mei muneris ratio postulabat, Templum, atque Monasterium nostrum lustravi, quod in Comendam, quam vocant, traditum est Viro amplissimo Abbati *Cassinio*. Opportune accidit, ut is abesset, nam perhumaniter illius in aedes receptus sum; noster enim Abbas *Cosinus Monfortius* Mediolanensis, homo sane frugi ac diligens, ejusque Monachi ad octo angustius illic habitant, quam existimari potest. Tum enim vero, PRINCEPS EMINENTISSIME, desideravi liberalitatem. Tuam, & non semel quidem cum ipsis Monachis hunc ego sermonem usurpabam: Quam melius & vobiscum ageretur, Filii, si hoc Coenobium QUIRINII mei, vel nostri potius fidei, ac pietati commendatum foret, & nobiscum etiam, qui tercentum quotannis philippeos nummus, subsidii causa, mittere ad vos cogimur, praeter ea, quae extra ordinem

dinem subministrantur; quo de infortunio quum ego diligenter egissem cum Rege, tam benigne illum erga nos affectum vidi, vt cogitationem suscepturum se diceret, daturumque operam ne auguste semper Monachi illi nostri & habitarent, & viverent. Utinam Regiae benignitatis cursum nulla quidem retardet res!

A *Caramania*, ubi pulcherrimam Marchionum *Careffii* Domum, amplumque Viridarium non sine delectatione perlustravi, *Sinfredum* veni, quod in Ditione est Marchionum *Cadralliensium*, quorum humanitas, comitas, liberalitas nunquam profecto mihi memoria excidet; inde *Racconisium*, ubi aedes Principis *Cariniani*, atque Horti sane magnifici.

Denique *Augustam Taurinorum* pridie Kalendar. Novembris reversus, eo ipso die vidi anniversarium celebrari funus VICTORIO AMEDEO II. magno REGI. Sacrum ab Archiepiscopo peractum est: adfuerunt Equites Sanctissimae Virginis *Annunciatae*, qui est Coetus omnium Nobilissimus, Principes Civitatis, & Duces, Praefectique Copiarum, quae hominum frequentia augebat speciem, ac dignitatem funeris.

In ea Italiae Civitate, Italiae inquam, nam sunt quos aut Italos esse pudeat, in quo miror hominum sua nimis contemnentium fastidium, aut Italiae tantum decus atque ornamentum.

men-

mentum invidere, in quo desidero prudentiam: In ea igitur Civitate, quae haud scio, an omnium elegantissima sit, libentissime fui aliquot, ante ut dixi, dies, & ea, quae ad videndum erant, pulcherrima conspexi omnia.

Primum vidi equidem Regias aedes magnificentissimas, quas ut studiosius observarem, mihi se socium praebuit Comes *Grosso Caballius*, qui iisdem aedibus praest, magnae vir humanitatis, magnaeque eruditionis. Est in aditu ipsarum aedium conspicienda insignis ex aere Statua formam referens VICTORIS AMEDEI I. Equo marmoreo albo insidentis, cujus in basi hoc iucisum Epigramma legitur:

D. VICTORIS. AMEDEI.

BELLICAM. FORTITUDINEM
ATQUE. INFLEXUM. JUSTITIAE
RIGOREM

METALLO. EXPRESSUM. VIDES
TOTUM. ANIMUM. VIDERES

SI. VELOX. INGENIUM

FLEXILEMQUE. CLEMENTIAM
EXPRIMERE. METALLUM. POSSET.

Noli autem, PRINCEPS EMINENTISSIME, arbitrari velle me, aut omnino posse interioriores aedium Regiarum partes describere, suppellectilem, quae multa est, lauta, pretiosa, Tabulas sive *Raphäelis Urbinatis*, sive excellentissimorum Pictorum admodum raras, atque illustres. aliaque plurima Augustae

D

Do-

Domus ornamenta; id enim non Epistolae brevitatem, sed quasi voluminis amplitudinem desiderat. Nolo ea tamen praeterire, quae me in primis delectarunt, hoc est Tabularium potuisse invisere, & Regiam Bibliothecam, cui praest Abbas *Vasellius*, multae eruditionis homo, multaeque comitatis. In eo *Pyrhi Ligorii* Patricii Neapolitani MS. Codices vidi triginta, quibus graecae, ac romanae antiquitates continentur, quos Codices CAROLUS EMMANUEL *Primus* immortalis memoriae Princeps, ob summam erga Litteras voluntatem duo de viginti Ducatorum millibus comparavit; Tum Missale antiquissimum, quo in Sacro peragendo usus est FELIX ille V., qui Pontificatu, quem sibi Patres Basileenses nimis cupide demandaverant, sponte se abdicavit ad pacem Ecclesiae restituendam.

Vidi praeterea Armamentarium cum ingenti apparatu machinarum, ac tormentorum, nec non omnis generis ensium missilium, atque telorum, unde facile triginta millibus hominum arma suppeditari possunt. Denique vidi arcem Italicarum omnium munitissimam, quam quidem principio hujusce Seculi Galli, magni illi Arcium expugnatores, oppugnare quidem, at expugnare nunquam potuerunt. Arx est opere extructa excellenti, pentagoni formam refert, quinque propugnaculis, totidemque interpositis lunatis muni-

munitiōibus instructissima, fossa, valloque circumdata, subterraneis etiam quampluribus cuniculis non deficientibus: Habet singulari artificio puteum, quo aquatum ire poterant Equi scalis per gyrum duabus, & altera quidem ascensum, altera descensum praebebat facilem atque percommodum.

Haec, inquam, omnia moram Taurinensem meam mirifice, delectarunt; at duo fuerunt, quae ut illic non libenter solum, sed ut gaudenti etiam animo commorarer effecerunt, quaeque paulo diligentius exponam.

In ea Civitate, ubi publicum, & fama doctrinae celeberrimum Gymnasium est (4), haberi solet oratio mense Novembri, qua Juvenes, qui sane plurimi illuc studiorum causa confluxerunt, commonentur, atque excitantur ad eadem studia alacriore quodam animo amplectanda. Huic ego orationi, quam *de doctrina Platonis* habuit eloquentissimus Hyacinthus *Gerdilius*, interfui, PRINCEPS EMINENTISSIME: sedebat certo loco Excellentissimus Rei Litterariae Magistratus, cui praeerat Comes *Caisotus*, homo si quis alius doctus, prudens, humanissimus, & in Republica gerenda exercitatissimus; sedebant circum Doctores (5) suo quisque loco,

D 2

(4) *Gymnasium*) De quo leges quae superiore Epistola scripsit Auctor pag. xxviii.

(5) *Doctores*;) Quorum Elenchum habebis infra in Appendice.

loco, ut aut doctrinae, aut officii, aut aetatis gradu antecedeabant. Multa erat Juvenum frequentia; sed quod me mirifice commovit, id sane fuit, quod ex oculis, ex incessu, ex sermonibus eorum Juvenum facile intellexi, eo in publico Gymnasio raram illam esse maximeque exoptandam societatem pietatis atque doctrinae. Te hujusce rei disceptatorem atque aestimatorem volo, **PRINCEPS EMINENTISSIME**, cujus mihi sensus non ignoti sunt, quique ea, quae sentis, praestas omnium maxime. Intelligis enim in Ecclesia pietatem absque doctrina non magnopere utilem esse; at sine pietate doctrinam plerumque etiam obesse. Parco exemplis ut in re nimis clara. Quamobrem dici vix potest quantum animo affectus fuerim, quum Augustae Taurinoram litteras cum religione conjunctas esse apertissime cognovi. Quod quidem acceptum referri debet Religioni Augusti Principis, qui in eam curam diligentissime incumbit. Utinam hanc doctrinae, & religionis pulcherrimam conjunctionem in omnibus Christianae Reipublicae Gymnasiis aliquando conglutinatum videamus!

Venio ad suavissimum congressum, quem habui cum **REGE** Kalendis Novembris, qui dies mihi sane jucundissimus fuit. Nam iterum ad Regem, ei librum meum (6) obtuli, qui tibi est inscriptus, & imaginem ipsam

(6) *Librum meum* :) Auctoris scilicet librum inscriptum:

ipsam tuam primo oculis legentium exhibet: Quid censes PRINCEPS EMINENTISSIME? ubi eam vidit, atque ex me audivit, quam multa Tibi nos, & Roma ipsa deberet ob antiquissimi, ac religiosissimi Alexiani Templi exaedificationem, quam de tuo fieri curasti: Hic est, inquit, vere Cardinalis, & Cardinalium omnium exemplum atque ornamentum. Neque veró non haec verba tulit maxima admiratione rerum, quas & gessisti, & scripsisti, & quarum omnium conscius erat REX. Habes, QUIRINE CARDINALIS, virtutis tuae amplissimum atque illustre testimonium, quod unum instar millium esse & potest, & debet. Quanquam id & conscientia ipsa tuorum factorum, & omnium praesentium aspectu, ac memoria teste commendatur; tu enim veré es, „uno ore cui plurimae consentiunt gentes, *Populi primarium fuisse Virum.* Hoc de Atilio Calatino dictum (7) quam apte ad Te ipsum transferri possit, nemo non intelligit; nam quamdiu Religioni, Liberalitati, Doctrinae stabit honos, qui erit, utique sempiternus, tamdiu vives ipse CARDINALIS EMINENTISSIME in omnium

D 3 nium

scriptum: *D. Felicis Marii Nerinii Abbatis Hieronymiani de Templo, & Coenobio Sanctorum Bonifacii, & Alexii Historica monumenta. Romae MDCCLI. ex Typographia Apollinea.*

(7) Vide Marci Tullii Cicer. *Cato major* pag. m. 362. editionis Venetae Faciolati anni MDCCXLVII.

nium mentibus, atque sermonibus, tamdiu
 homines tui memoriam summa cum tua glo-
 ria retinebunt, eruntque permulti multis in
 terris, ubi tuarum virtutum extant vestigia,
 semper qui te dicent a perenni, contestata-
 que virtute Majorum tuorum non de-
 generasse: Te optimum Episcopum,
 optimum Cardinalem fuisse, consilio,
 ingenio, animi magnitudine, supra omnes
 nostri aevi homines excelluisse, ni-
 hil Te sacrarum, nihil humanarum littera-
 rum latuisse, Te doctissimum, Te humanissi-
 mum, Te sanctissimum fuisse: incredibili
 continentia, innocentia, religione, pietate,
 fide, constantia praeditum: humanitate, gra-
 vitate, prudentia, sapientia praestantem: de-
 nique liberalitate, ac munificentia tanta fuis-
 se, ut nihil habere Te, nisi quod a Te habe-
 rent homines, nulla re frui, nisi qua ceteri
 a Te donati fruerentur, existimares. Haec,
 inquam, omnia posterii homines, qui memo-
 riâ repetent, nos felices arbitrabuntur, qui-
 bus tuarum virtutum tam excellenti bono
 frui licuit. Vereor Tecum per epistolam
 colloquens, quasi praesentem laudare; sed
 quamcumque veluti aberrationem mea quae-
 rat oratio, nescio tamen quomodo, redit
 semper ad laudes Tuas. Quamquam attesta-
 tio tanti REGIS, cujus mihi nomen gravif-
 simum sanctissimumque est, id facit, ut ali-
 quibus videri minimi debeat plus in Tuis lau-
 dibus,

dibus, amori erga Te meo, quam veritati, ac meritis tribuisse. Sed de his haec tenus.

Ergo quum ad Sardiniae REGEM, atque ad Sabaudiae DUCEM Filium non semel admissus fuisset, multa mecum de tanta Principum benevolentia, & Civium humanitate cogitans Augusta Taurinorum octavo Idus Novembris discedo, & per Oppidum *Clavatum* remeans venio ad Vicum *Alicis*, ubi rursus ab optimo Viro Eusebio *Bertonio* Abbate Lateranensi satis liberali hospitio acceptus sum. Postridie *Bugellam* (8) versus iter instituo, eamque Urbem mille passus longe praetervectus ad nostrum *S. Hieronymi* Monasterium pervenio, quod in altiore, atque aspero monte positum, satis aptum videtur esse iis, qui ex hac hominum frequentia in solitudinem se se conferunt, & Monasticam vitam vivunt. Illinc ad Parochialem Ecclesiam *S. Mariae in Clavatia* visitandam ex more veni, quae ad radices montis posita, nostra est, a nostrisque ante habitabatur, quam novum illud Monasterium in excelsitate montis aedificatum fuisset; atque ibi magnae mihi voluptati, fuit, omnem aliquando controversiam sedatam esse, quae mihi itineris causa fuit.

Quinto Idus Novembris *Oropaeos* tandem montes superare coepi, via satis longa, octo

D 4

ferme

(8) *Bugella*) Urbs Agri Vercellensis, in qua supremum diem obiit MDCLXVIII. Franciscus II. Mutinae Dux virtute militari celebris.

ferme passuum millia, eademque lata, in-
 Etâque glareâ optime munita, atque adeo
 perfacili, & commoda illac euntibus, qui ma-
 gno semper numero sunt propter Loci reli-
 gionem; in summo enim montium vertice
 aequata est agri planicies, ex qua Templum
 magnificentum affurgit marmoribus ornatum,
 & porticibus undique cinctum. Templo
 adjacent Sacella unde viginti ad Loci pro-
 spectum apte, ornateque disposita. AEdes
 praeterea sunt Sacerdotibus triginta attribu-
 tae, qui Sacris ibi assidue operantur; multa
 etiam hospitia, quae peregre advenientibus
 patent. In Templo autem Sacellum est,
 rustice quidem constructum, quod operis ve-
 tustatem ostendit, idque manu ipsa Sancti Eu-
 seabii Vercellensis Episcopi factum esse, ajunt,
 quum minas, terroresque Arianorum fugeret.
 Colitur ibi Virginis Simulacrum (9) summa,
 atque antiquissima religione praeditum, quod
 ferunt artificio esse perfectum Lucae Euan-
 gelistae. Collucet late Simulacrum gem-
 meis ornamentis, & aureis argenteisque
 Lampadibus; quae multa ibi multi congef-
 ferunt privati, opulenti, & Principes prae-
 fertim Allobroges, qui Sanctissimum Simu-
 lacrum sic ornarunt, ut Templi religio, & pie-
 tatis suae nomen postulabat. Sed loci ve-
 tustif-

(9) *Virginis Simulacrum.*) De hoc Simulacro legendus
 liber inscriptus: *Historia della Madonna Santissima
 d' Oropa, stampata in Biella per Gio. Giacomo de
 Giulii ann. MDCLXXXIV.*

tustissimam religionem nihil tam diserte demonstrat, quam Pontificis CLEMENTIS VIII. Diploma (10), quod mihi a Templi Sacerdote quodam traditum exscripsi, & huic Epistolae quasi appendicem adjiciam.

At quum *Oropaeis* e montibus descendissem, *Vercellas* iterum veni, atque inde *Novariam* ad Hieronymianum Coenobium nostrum, eoque pro mei officii ratione visitato, honoris causa *Julianensem* Marchionem Urbis Praefectum iterum conveni, a quo sane sum perhumaniter acceptus. *Novariae* quum essem, redditae mihi sunt litterae Tuae, PRINCEPS EMINENTISSIME, in quibus primum illud amavi, quod Tua, ut soles, erant manu praescriptae; deinde Poëticum (11) munus, carmen videlicet, quod *Horatius Landinius* de Sepulchro Isaaci Newtonii elucubravit, & Comiti *Algoratio* REGIS *Borussiae* Familiari, & amico nostro inscripsit.

D 5

Car-

(10) *Clementis VIII. Diploma*) Hoc ex integro recufum habebis in Appendice, quemadmodum *Nerinius* ipse pollicitus est in sua Epistola.

(11) *Poëticum manus*) Auctori enim dono miserat Eminentissimus *Quirinus* librum, qui inscribitur: *Il Sepolcro d' Isaco Newton. Poema di Orazio Arrighi Landini all' Illustrissimo Signor Francesco Algarotti Cavaliere dell' Ordine del Merito, e Ciambellano di Sua Maestá Prussiana. In Brescia MDCCCLII. dalle Stampe di Gio. Maria Rizzardi.* Hunc ego Clariss. Virum, *Algarotium* dico, adhuc juvenem, sed omnigena eruditione jam tum optime

Carmen vero illud peringeniosum (12) quum
legerem, atque amicis communicarem, quan-
tus fuit de eruditione tua singulari sermo,
quanta

optime praeditum, Mediolani novi, & colui xx.
serme annis ante, neque illius aestimationem ulla
unquam delevit oblivio.

(12) *Peringeniosum* :) Ingeniosi Carminis specimen ut
lectoribus exhibeam, satis erit hic afferre, quae de
Cardinali Quirinio concinit Landinius, Algaroti-
um sic alloquens:

Ab se sapessi

Ov' io sono, e qual ombra eccelsa, e grande
Veggon questi la luce, assai piu chiari
A Te sarebber, mel prometto, e forse
N' andria superbo il grand' ISACCO stesso,
Di BRESCIA i' sono in le superbe mura,
E all' immortal QUIRINO, all' UOM, che fatto
E' onor dell' OSTRO, e dell' ITALIA il pregio,
D' appresso i' son. Della Virtú SOSTEGNO,
PADRE dell' Arti, e MECENATE a i studi,
Me risveglia a un desio, che forse ardito
Troppo sembrava il mio destin presente;
Ma quel SEMBIANTE augusto, e quel, che in volto
Aureo LUME gli splende, il mio si tragge
Spirto, che fa del suo PIACER il mio.
Ch' Et t' amasse, ALGAROTTI, e che a TE fosse
L' UOM DIVINO si caro, io non stupia.
Ha la VIRTUDE un sconosciuto laccio,
Che scambievol si rende, e che ravvolge
I suoi fidi Segnaci, e gli costringe
A un sempre vivo, e sempre puro affetto.
Ma, oh qual nuovo contento ampio, e stupendo
Mi scese in l' ALMA, e qual godetti allora,
Che 'l PORFORATO EROE gli alti m' espresse
TENERI FORTE, e RISPETTOSI spensi,
Che per l' INCLITO TUO MONARCA ha in seno!
Poscia

quanta admiratio! Qui enim sacrarum Litte-
rarum peritissimus es, ne profanarum qui-
dem

Poscia vid' io da REGIA MAN vergati
FOGLI DI CEDRO ob quanto degni, e d' oro!
Ivi il SAPER del gran QUIRIN s' innalza,
Il suo CANDOR, MAGNIFICENZA, e ZELO,
E s' afferma, che fumo a tanti PREGI
FEDE l' OPRE assai più, che le PAROLE;
Talche ammirando in quelle NOTE espresso
Il bell' ATTICO Spirto, ed il LATINO,
Un non so qual fuoco novello io sento
Destarsi in sen, che il primo me cambiando,
Di nuova speme, e nuovo ardir, m' accende.
T' invidio allora, o gran VOLTER la CETRA,
Che puoi sovente fecondar de' fatti
D' un RE possente, e che a ragion chiamasti
Ne' REGNI Artoi un SALOMON novello,
Ed allor che su quelle regie carte
Porger lo vedi ORO, ed INCENSO, e MIRRA,
Nulla minor de' TRE gran RE lo festi:
Quella CETRA medesima, ond' alta gloria
A' GALLICI COTURNI arrechi, e doni,
E che talor, dalla tua man toccata,
Il nome rissonar fa del QUIRINO.
Sveglia alfin, VATE grande, il tuo coraggio,
Ed al MELLA fecondo il piè rivolgi,
Né dubitar: Lo SPIRTO TUO, che addesso
„Colla febbre garrisce, o con GALENO,
S' accenderá di nuovo: Aura, che avviva,
Spira da questi Colli, e se VOLTERRE
Vivendo della SPRE^o su l' alme sponde
Vien rauco, e perde il canto, e la favella;
Su le di BRENNO illustri spiagge amiche
Puó trovar nuovo stile, e nuovi versi.
Brami veder QUIRINO? Ei la vivace
Instancabil SUA mente a TE prepara,

E sotto

dem studium negligis, illudque ita tenes, ut minima etiam illius eruditionis pars latere Te non potuerit. Nam quum *Neuvtonius* doctissimus ceteroquin vir, & mathematicorum nostrae aetatis facile Princeps, in Chronologia sua veterum Regnorum inventam esse dixisset *Sphaeram Armillarem*, uti vocant, ab *Nausicae* Alcinoi Filia, Tu primus, PRINCEPS EMINENTISSIME, tanti Viri erratum (13) animadvertisti, & Filiam illam Alcinoi

*E sotto l' alta maestá dell' OSTRO
Un CUOR vedrai, che alteramente é bello.
Forse muover TU puoi quell' ALMA eccelsa
L' OPRE sparse a raccor, qual tu lo brami.
Dici tu pur che cogli esempi EI sprona,
Co' precetti ammaestra, e sempre é raro
Ció, ch' EI parla, e che pensa. Il FRANCO VATE
Tu disponi ALGAROTTI al gran cammino &c.
(13) Erratum). Id facile auctor intellexit ne dum ex
illis Landinii carminibus
Lungo studio distinse, e i varj cerchj
Di tal Sfera compose, e la superba
Macchina non scopri, qual fu creduto
La Figlia d' Alcinoo d' Argo d' Nocchieri.*

sed potissimum ex annotatiuncula hisce carminibus ipsis subjecta, quae haec est: *Abbaglio assai notabile fu preso da Isacco Newton allorché nella sua Opera: LA CHRONOLOGIE DES ANCIENS ROYAUMES CORRIGÉ E, attribuisce a Nausicae figliuola di Alcinoo, e di Areta Re di Corcira l' invenzione della sfera Armillare o Tecnica. Scopri quest' abbaglio il Signor Cardinale Quirini nel suo Libro Primordia Corcyrae dell' edizione di Brescia ann. MDCCXXXVIII. ove co i Testimonj d' Omero, d' Eustatio Scoliastra, di Ateneo, di Svida, e di Virgilio*

cinoi non Astronomicae, sed ludicrae Sphaerae inventricem fuisse, fatis liquido, & scienter luculentis Homeri, Eustathii, & Svidae testimoniis allatis in libro (14) demonstraſti, quem de *Corcyrae primordiis* eruditissime conſcripſiſti. Ex eodem carmine facile fuit intelligere, quanta tu, **CARDINALIS AMPLISSIME**, in admiratione eſſes apud **REGEM Borussiae**, quem elegantis ingenii Vir *Volterrius* Salomonem Septentrionis appellat (15). Magnificum Tibi, nobis certe jucundum,

gilio ancora, prova evidentemente, che Nausicaa non di quella Sfera, ma della ludrica, cioè della palla da gioco, fu l' inventrice.

(14) *In libro superius memorato, cujus Titulus Primordia Corcyrae cap. xvi. pag. 127. prae aliis inſcribit Quirinius: „Apertissima Homeri, ejusque „Scholiastae, nec non Athenaei, aliorumque veterum Scriptorum testimonia, haud quaquam „comperta habens Isaacus Newtonus, foede hallucinatus est in adſcribenda reſpectu pro repraeſentandis Caeli motibus Sphaerae inventionem Nausicaae, eam verosimillimum putans ab Argonautis, „dum in Corcyra morarentur, accepisse Nausicaam „ Nausicaa inventrix proditur Sphaerae ludicrae, qua regiam illam Puellam ex Homero admodum valuisse, mirum pariter est Newtonum „ignorasse &c.*

(15) *Salomonem Septentrionis appellat) in Litteris scilicet ad Quirinium Cardinalem datis Postdami xxix. Septembris MDCCCLII. in quibus sic legitur: Che dirá P. Eminenza Vostra, quando Ella riceverá questa Pistola, dopo aver letto quella del SALOMONE del Settentrione? Dirá, che si degna di aggravidare il tributo d' un Pastore, quando Ella ha rice-*

cundum, atque insigne fuit tanti REGIS de Te iudicium accipere, qui utinam gloriam facinorum suorum illustrium cumulet ea laude, quam quicumque optime sentit, illi optat, amplectendae verissimae Religionis!

Novaria profectus *Mediolauum* recta contendendi, statimque Eminentissimum Archiepiscopum, sicuti iusseras, conveni, ab eoque de Statuis octo argenteis certior sum factus, quae aere tuo ad SANCTI CAROLI Sepulcrum poni debent: Duae autem positae jam sunt, ut superioribus litteris (16) scripsi, duae perfectae: reliquae inchoatae, nihil tam urgere videntur, quam ut tuam CAROLO quidem venerationem; omnibus autem liberalitatem probent. Quamquam cuinam mortalium aut illaudatae sunt, aut incognitae virtutes tuae eximiae, atque singulares?

XII. tandem Kal. Decembris Mediolano ad Monasterium hocce meum Laudense profectus sum, neque hic diu commoratus *Placentiam* veni, atque ad Coenobium accessi nostrum, quod a *Sancto Sabino* nominatur: Abbatem *Theodosium Veggium* Monasterio illi Prae-

vuto l' Oro, l' Incenso, e la Mirra d' un, che vale li tre Re dell' Epifania Ob quando vedrò io qualche valente librajo. raccogliere tutte le Opere di Vostra Eminenza già troppo sparse!

*Foliis tantum ne carmina manda,
Ma siano tutti i suoi scritti radunati ad aeternam
memoriam.*

(16) *Superioribus litteris*) nempe Epistola II. superiorius impressa.

Praefectum obvium habui, maximae prudentiae Virum, maximaeque eruditionis, & pietatis, qui univrsae nostrae Sodalitati Praefectus ante me fuit, meque humanissime excepit. Multas illic chartas conspexi pervertes in Tabulario nostro latentes, & Diplomata Pontificum antiquissima, quae omnia recognoscere in animo est; ad Monasticam enim Historiam omnem illustrandam, atque ipsius Sabini Placentini Episcopi res gestas explicandas pertinent.

Placentia tandem aliquando ad Monasterium reverti meum, ubi duas eodem tempore litteras abs Te accepi, quarum alterae (17) tertio Kalendas, alterae tertio nonas Decembres (18) datae erant, quae mihi & voluptati, fuerunt, & dolori. Philopatris (19)

(17) *Quarum alterae III. Kalendas Decembres ab Eminentissimo Quirinio ad Nerinium datae prae aliis haec habent: Un mio trionfo viene a lei rappresentato nella qui annessa stampa, mentre certamente la riduzione del Monaco Giordano al suo Chiostro, previa l'abdicazione della Cattedra pubblica posseduta in Helmstad, non può attribuirsi, che a un vero miracolo della mano Divina, valutasi d' un così debole strumento, come son io. Vedrà nella stessa stampa stringersi da me sempre più coll' argomentazione ad hominem l' altro miserabile Apostata, della salute del quale non voglio disperare &c.*

(18) *Alterae III. Nonas Decembres, quibus Cardinalis auctori nunliaverat amantissimi Fratris sui mortem, ut jam diximus in adnotationibus ad Epistolam primam not. 1.*

(19) enim Brixiani bellissimi elegi delectarunt mirum in modum, quibus is Monachus *Jordani* ad Ecclesiam reditum, tuumque in eam rem & studium, & beneficentiam commemorat; perculit autem animum audita Fratris tui mors, de qua alia mea in epistola ad Te scripsi, neque attinet manus iterum afferre dolori Tuo. Gratulabor potius, quod Pastorem illum euangelicum vere imitatus, nulli rei peperceris, non consilio, non pecuniae, non auctoritati, quomodo errantem ad Ecclesiam ovem reduceres.

Neque ita multo post librum accepi (20) ex Epistolis Apostoli *Zenii* excerptum, in quo nihil tam vehementer mihi placuit, quam laudes multae, atque verissimae, quae tum a Zenio ipso, tum a *Muratoria* (at a quibus viris: Bone Deus! certe quorum testimonium est ad instar laudis sempiternae!) propter scriptorum tuorum doctrinam & copiam,

(19) *Philopatris*) Prioribus enim in literis Quirinius Cardinalis auctori dono miserat, uti & mihi, *Philopatridos Brixiani ad AEmilianum Jordanum Ord. S. Benedicti abdicata Cathedra Helmstadiensi ad Monasterium Huisbergense proficiscentem elegia, quae incipit: Pone metum &c.* Integram dabo in Appendice.

(20) *Librum accepi, cujus titulus: Estratti di diverse lettere di Apostolo Zeno, per Gian Maria Rizzardi stampatore in Brescia.*

copiam, merito Tibi tribuuntur. Quod autem mihi arrisit in primis, caput illud (21) Epistolae Vulterrianae fuit, in qua de Monacho Jordano idem Tibi *Vulterrius* gratulatur; est enim ita scriptum, ut nihil fieri possit ad hominis ingenium elegantius, neque ad laudem Tuam illustrius. Optat praeterea, ut aliquando conjunctim prodeant scripta omnia, & facta tua praeclarissima in publicam lucem; quod quidem faciendum *Rizzardus* Brixianus recepit.

Habes, PRINCEPS EMINENTISSIME, explicatam rationem omnem profectiois Taurinensis, ac reversionis meae. Reliquum est, ut quando jam *Romam*, tuis ut mandatis obtemperem, iterum sum profecturus, hanc ipsam profectioem meam benevolentia tua profequare, absentiam memoria colas, omne desiderium litteris dandis, accipiendisque lenias. Tu velim in primis,
EMI-

(21) *Caput illud Epistolae, quam Vulterrius ad Quirinium Cardinalem dedit Postami die 11. Novembris MDCCLII. hujusmodi est: L' Eminenza Vostra adorna la dottrina col fregio dell' ingegno, rinforza l' ingegno col zelo, e compisce il zelo colla munificenza. Ella edifica di una mano una Chiesa in Berlino, e coll' altra slega dal giogo Eretico un valente Monaco, rimanda all' ovile la smarrita pecorella; in somma la sua liberal mano diffonde altrettanto di danaro, quanto d' inchiostro, ed ammaestra i dotti, e solleva i poveri ec.*

E

EMINENTISSIME PRINCEPS, Tua in me, & Sodalitatem meam beneficia multum recordere, & prae magnitudine animi tui etiam augeas. Quae quidem beneficia quum tibi liceat, mihi nefas sit oblivisci, non modo gratum me virum existimabis, verum etiam non posse Tu a me non coli plurimum intelliges. Vale.

**Dabam Hospitaleti iv. Kal. Februarii
MDCCLIII.**

APPEN.

A P P E N D I X.

Mirabilis Deus in Sanctis suis.

E P I S T O L A

AMPL.^{MI} ET REV.^{MI} ABBATIS
WESSOFONTANI AC TOTIUS
CONGR. BENEDICTINO-BAVARICAE
PRAESIDIS GENERALIS

AD EMINENTISSIMUM ET REVEREN-
DISSIMUM D. D.

ANGELUM MARIAM
QUIRINUM

S. R. E. CARD. BIBLIOTHECARIUM
ET EPISC. BRIXIAE.

Eminentissime, Pater, Domine Clementissime.

Lata est in tempore, omni-
que possibili solemnitate
ad Fontes Wessonis exce-
pta pretiosa, & elegantissi-
ma Statua Sanctiss. P. N. BENEDICTI, una
cum acclusis. Redeo totam feriem. Cle-
mentissima Epistola, quae continebat authen-
ticam

ticam attestationem S. Reliquiae Sancti B E-
 N E D I C T I, duabus septimanis prius allata
 miram in me, meisque sollicitudinem, ac de-
 siderium acuit recipiendi in tempore tam
 nobile munus, praesertim post dictam attesta-
 tionem jussu meo publice supra mensam le-
 ctam, quae sollicitudo mire aucta est, dum
 xv. Martii nec dum comparuit Monachii.
 Tandem xvii. ejusdem, tempore vesperti-
 no nunciatum Monachio, advenisse ibi sal-
 vam. Quare missi illuc cum curru rem ita
 solerter disposuerunt, ut eadem Statua, ho-
 ris diurnis nocturnisque junctis, in vigilia
 Sanctiss. Patris circa horam secundam po-
 meridianam jam advenerit Wessofonti, ubi
 extracta est arcula, & ferculo jam praepa-
 rato superimposita interim collocabatur in
 ingressu portae claustralis, seu in ambitu Ab-
 batiae, donec solemnis Processio adornare-
 tur. Instituebatur haec circa horam quar-
 tam, dum Statua ferculo imposita a quatuor
 Sacerdotibus Religiosis in flocis sub pulsu
 solemni campanarum, & continua explosione
 aeneorum nostrorum tormentorum, sereno,
 & favente Caelo, deportata est a porta Conven-
 tus per atrium apertum a Ministris, toto Con-
 ventu in flocis, Sodalibus Confraternitatum in
 togis comitantibus: dum interim Sclopetarii
 nostri cum Venatoribus tumultuarie collecti
 se se concinno ordine in area Monasterii collo-
 cantes, transeunte Processione aliquoties suas
 Sclopetas in signum laetitiae simul solverunt.
 Dum

Dum ventum est ad Ecclesiam, Statua in media ara S. BENEDICTI, jam decentissime in craftinum ornata, collocata est, & solemnes Lytaniae de SS. Patre BENEDICTO, more hac die consueto, decantatae sunt ibidem, praesente copioso populo in honorem Sancti BENEDICTI congregato. In ipso Festo SS. Patris a summo mane usque ad XII. non solum una Missa post aliam, sed etiam solemnis Missa SS. Rosarii dicta, quod sub ea a conferto populo, exposito Venerabili SACRAMENTO palam recitari solet, a P. Veremundo Praeside; & post Concionem (quam quidam R. P. Carmelita Schongavio invitatus cum justissimis elogiis EMINENTIAE SUAE munificentiae habuit) solemne Officium cum secundis Vesperis a me in Pontificalibus decantatum est in eadem Ara a latere, seu Capella S. BENEDICTI, subsistente ibidem continuo Statua cum S. Reliquia, quae ita adaptata est Arae, & spatio illius medio, quasi mox a prima constructione id factum fuisset. Aderant de more in Monasterio ad hanc Festivitatem Religiosi diversorum Ordinum ex sex vicinis Monasteriis: qui omnes nobiscum vehementissime admirati, & venerati sunt, inprimis pretiosam, & insignem particulam Brachii SS. Patriarchae nostri BENEDICTI, thesaurum incomparabilem: deinde pretium, & elegantiam ipsius Statuae: quae omnia nos in hodiernum diem suspensos, attonitos tenent, quin capiamus,

unde tanta EMINENTIAE SUAE in immeritos Wessonis Fontes munificentia, & profusae gratiae in bino nimis pretioso munere, Lampade, & Statua, abundantissime monstratae. Non possumus fane vel cogitare de condigna gratiarum actione, sed solum Deum, omnium bonorum retributorem, precibus, & Sacrificiis exorare, ut de thesauro gratiarum, & donorum suorum in tempore, & aeternitate suppleat insufficientiam nostram.

Magnitudo beneficii clarescit magis ex casu sequente, quo SS. P. BENEDICTUS fortitudinem sancti sui Brachii super nos ostendit, dum sacra Reliquia vix hic possessionem nata est. Dum in ipsa solemnitate in Monasterio solemnia Divina agebantur, circa horam septimam matutinam in quadam villa nostra bene ampla, integra hora a Monasterio distante, remotaque ab aliis domibus, & hominibus, incendium periculosissimum, furno (nescitur quomodo) ignem concipiente, & ignitas flammis super tecta lignea evomente, exortum est, dum omnes Villani Wessofonti Divinis aderant, ob ferias per Ditionem nostram fervari solitas, praeter tres personas, quarum una ad Monasterium, altera ad proximum pagum, suppetias petitum dimissae, & missae sunt, unico famulo incendium spectante potiusquam sopire praevalente: quod ultra horam sese in tantum continuit, ut nullum notabile damnum intulerit, licet

licet ex correpto jam tectorio ligneo arden-
tes scandulae in aream horrei foeno, & stra-
mine plenam deciderint, eousque innoxiae,
donec ex Monasterio, & aliis locis suppetiae
advenerint, totumque periculosissimum in-
cendium potius divina, quam humana ope
extinctum fuerit sine gravidamno: quod ne-
mo non pro miraculo habet, & potentissi-
mae protectioni SS. P. BENEDICTI, hu-
jusque sacro Brachio supra nos extento ad-
scribit. Ego interim istorum omnium igna-
rus quietus steti ad Aram, donec mensam
accedenti, & periculi, & miraculi relatio fa-
cta sit. Fuisset damnum multorum milli-
um florenorum. Deo, & SS. Patri BENE-
DICTO sint infinitae laudes, & gratiae.

Magnanimitatis, & munificentiae EMI-
NENTIAE SUAE testes perpetuo erunt
Congregatio Bavarica, cujus juribus tuendis
in Romana Curia benignissime laboravit,
Universitas Salisburgensis cum Missionibus
Alpinis Ordini nostro commissis, quibus su-
stentandis intra breve tempus septingentos
& quadraginta florenos contribuit, & singu-
lariter Monasterium hoc Wessofontanum cum
Confraternitate Mariana Immaculatae Vir-
ginis, & Sancti Patris BENEDICTI. Ejus-
dem Confraternitatis Te vere Protectorem
(quem titulum in Te suscipere dignatus es
post obitum Cardinalis Petri Ottoboni) con-
testantur magnificentissima Lampas argentea
ante Aram Beatae Virginis appensa, & Sta-
tua

tua S. BENEDICTI paris magnificentiae nuperrime huc advecta. Pater Veremundus Eifvogel Confraternitatis utriusque Praeses in eam spem adducitur, ut ad imminentem Millenarii Wessofontani seculi gloriosam Festivitatem Clementissimum, ac Eminentissimum D. D. PROTECTOREM certe praesentem veneremur. Sunt haec vota omnium Conventualium ardentissima, quae Deus confirmet potenti gratia. Invitatio satis emphatica sequetur, cum tempus fuerit designatum tantae Solemnitati perbene congruum. EMINENTISSIME PATER! recordamur adhuc illorum verborum, quibus in ultimo discessu a Wessofonto nos omnes consolabatur cum dicto, & annutu clementissimo, *Brescia non adeo distat Wessofonto, forte nos Deus iterum conjunget.* Haec dictante caelo! Jam spe optima fretus, cum propediem Sanctum Pascha immineat, precor EMINENTIAE SUAE laetum Alleluja, & plena gaudia paschalia, & cum devotissimo Sacrae Purpurae osculo me, meumque Monasterium, totamque Congregationem Bavaricam clementissimae Protectioni demississime commendo.

EMINENTIAE SUAE

Wessofonti die xxiv. Martii anno

MDCCLIII.

Humillimus, & obsequentissimus Servus
BEDA Abbas.

AN-

ANGELUS MARIA Divina Miseratione Ti-
tuli S. Praxedis CARDINALIS QUIRINUS Com-
mendatarius Tit. S. Marci, S. R. E. Bibliothecari-
us, Archiepiscopus, Episcopus Brixiae, Dux,
Marchio, Comes &c.

Universis, & singulis praesentes Nostras
inspecturis fidem facimus, atque testa-
mur, quatenus Particulam ex BRA-
CHIO S. BENEDICTI Abb. Monachorum Pa-
triarchae asservato in Arca existente retro Al-
tare Capellae SS. Crucis hujus Ecclesiae No-
strae Cathedralis extractam, ac dissectam prae-
sentibus Septemviris Publicis hujus Illustrissi-
mae Civitatis, una cum D. Pro-Vicario No-
stro Generali, ac Cancellario Nostro infrascripto,
reverenter reposuimus, & collocavimus intus
thecam argenteam ovalis figurae ab anteriori
parte crystallo clausam, & funiculo serico a po-
steriori parte rubri coloris colligata, Nostroque
in cera rubra hispanica impresso sigillo pro ma-
jori dictae S. Reliquiae identitate obsignatam, ad
majorem Dei gloriam, suorumque Sanctorum
venerationem, dono dedimus, & elargiti fuimus
Ven. Sodalitio Conceptionis Immaculatae Ma-
riae Virginis, & ejusdem S. Benedicti, erecto in
Ecclesia Abbatiae Wessofontanae Monachorum
Benedictinorum Congregationis Bavaricae, cum
facultate penes se retinendi, & in eadem, seu
alia qualibet Ecclesia, Oratorio, seu Capella pu-
blica

blicae Chistifidelium venerationi exponendi. In quorum fidem has testimoniales litteras manu Nostra subscriptas, Nostroque Sigillo munitas expediri mandavimus.

Dat. Brixiae in Palatio Nostro Episcopali
hac die 20. Februarii 1753.

(A. M. Card. Quirinus Episc.

Jacobus Pinzoni J. U. D. Cancell. Episc.

Prachium S. BENEDICTI deductum fuisse e Monasterio Casinensi prope Civitatem Beneventanam sito ad Leonense Coenobium (nunc Abbazia di Leno) in Agro Brixiano fundatum, fidem facit Chronicon Regum Langubardorum ab anno DLXVIII. ad an. DCCCLXXXIII. Authore Monacho Monasterii Brixiani ad Leones olim celebratissimi. Antiq. Ital. Medii Aevi Tom. IV.

Non longe post introitum Regni (Desiderii), & inchoationem hujus Coenobii (Leonensis) Domino cooperante, & praenominato Excellentissimo Rege translatum est a Civitate Beneventum de Casino Castro quaedam Corporis partem Beatissimi, atque Excellentissimi Confessoris BENEDICTI Abbatis, & ab Urbe Roma Corpora Beatorum Martyrum Vitalis, & Martialis, & in eodem Sacrosanctum conditum est Coenobio.

Vice-

*Viceversa Brixia ad Casinense Coenobium adve-
 elum fuisse Brachium S. FAUSTINI ejusdem Urbis Pa-
 troni, fidem faciunt Chronicon Casinense Authore Leone
 Card. Episc. Ostiensi, & Chronicon Vulturense Au-
 thore Johanne ejusdem Coenobii Monacho. Re-
 rum Italic. Script. Tom. I. P. II.*

*Chronicon Casinense loquens de Petronace
 Monacho Brixiano, qui Brixia ad Casini Coeno-
 bium profectus ante medietatem Secul. VIII.
 ejusdem constitutus fuerat Abbas, haec habet:
 Hic Ecclesiam Beati Martini, quam parvu-
 lam reperit, sedecim fere cubitos auxit; ibi-
 demque absidam efficiens in honore Beatae
 Mariae semper Virginis, & Sanctorum Mar-
 tyrum FAUSTINI, & JOVITAE, in ea Al-
 tarium statuit, in quo etiam Brachium unius
 illorum, quod secum de Brixia asportaverat,
 decenter recondidit.*

*Chronicon Vulturense de eodem Petronace,
 factaque per ipsum Monasterii Casinensis restau-
 ratione tempore Zachariae Summi Pontificis ita
 loquitur: Hoc tempore idem Petronax Bea-
 ti FAUSTINI Martyris Brachium illuc se-
 cum attulerat.*

MONITUM AD HETERODOXOS.

Cavete, quaeso, ne ex piis ritibus, ac so-
 lemnibus caerimoniis, quibus Caelites hono-
 rare, eorumque opem apud Deum deposce-
 re consuevit Ecclesia Catholica, scandalum
 aliquod capiatis, ut mos vester est; nam si
 rem

rem serio perpendetis, ipfemet religiosus fervor ille noster vobis demonstrare valet, seu parum, seu nihil fiduciae in propriis Operibus bonis a nobis reponi, ac proinde omni studio curari, ut Caelites apud Deum intercessores nanciscamur multo quidem utiliores, quam si inter nos modo degerent, horumque precibus sese infirmitas nostra commendaret, ea scilicet ratione, quam nec ipsi vos usque adhuc, ceu in Christum Mediatorem injuriosam, ausi estis improbare.

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΟΣ ΒΡΙΧΙΑΝΙ
AD AEMILIANUM JORDANUM

ORD. S. BENEDICTI

Abdicata Cathedra Helmstadiensi
 ad Monasterium Huisburgense proficiscentem

ELEGIA.

Pone metum, ad patrios propera, Jordane,
 recessus,
 Subtrahere, & indecori libera colla iugo.
 Pone metum, primae nunc jam obliviscere culpae,
 Nec timeas turpes in tua probra notas.
 Qualis mane novo rapuit cum lumina Solis
 Nubibus, & pluviis turbidus Auster aquis;
 Tum

Tum mage cunctorum laetantur secla animan-
tum,

Si reddat fracta Vespere nube diem:

Sic, postquam nostris digressus finibus ultro

Nunc revocas cupidum ad limina nota pedem,

Haeret majori quisquis tibi vinctus amore,

Teque unum cunctis tollit ad astra modis.

Sed, fare, unde novi consurgit gloria facti?

Quis tam praesenti te Deus auxit ope?

Anne aevi nostri decus immortale QUIRINUS?

Et te consiliis juverit ille suis?

Ille quidem fuit. Umbrosas dum fontis ad oras

Carpit lanigerum pabula laeta pecus,

Instar ovis dulci procul a custode recedis,

Et subis obscura devia lustra fuga.

Nec jam balantum te vox repetita sororum

Perculit, aut cari sibila nota ducis.

Adstant mille tuo semper lateri ora ferarum

Impasta, indomita quae rabida fame hiant.

Fam diris resonare audis rugitibus auras;

Quid nova te miseram pabula amata juvant?

At fugis: & tremulo strident si vertice frondes,

Instantem reris tunc ululare feram.

Si lapidem cursu offendis, sentemque recurvum,

Morsibus, & rabido te petit ore Lupus.

Quam bene nunc tuto te pax custodit ovili,

Et solvit longo pectora anhela metu.

Hic vigilesque canes, Pastorumque anxia cura,

Septaque noctivagis non superanda feris.

Cultus ager molles circum tibi sufficit herbas,

Temperat & siccam mobilis unda sitim,

Et

Et grata ostentant frondosae umbracula silvae,
 Dejicis & tuto languida membra thoro.
 Haec, Fordane, tibi PASTOR bonus otia fecit,
 Totque suo tibi sunt munere parta bona.
 Vix etenim sensit te defecisse QUIRINUS
 Heu quot deeiduis ora rigavit aquis!
 Omnes continuo silvas, saltusque peragrans
 Lastrabat pedibus signa relicta tuis.
 O quoties magna circum te voce vocavit,
 Reddidit & nomen silva recussa tuum!
 O quoties gressum tenuit, subrexit & aures,
 Singultusque omnem pressit & ore sonum!
 Et te saepe procul ratus est audisse gementem,
 Atque illuc celeri mox pede flexit iter,
 Et quamquam fictae delusus imagine vocis
 Susceptae indoluit non tamen ille viae.
 Saepe etiam irriguo si terra cruore madebat,
 Illius heu, dixit, sanguine sordet humus,
 Et lacrimis tristes oculos suffusus obortis
 Crudeles dixit uomine saepe feras.
 Cum subito (placuit nam Dîs relevare gemen-
 tem)
 Insonuit vocis cognita imago tuae.
 Quis poterit cupidae dignoscere gaudia mentis,
 Quaeque tulit summo vota, precesque Jovi?
 Tunc te nec verbo incepuit, nec verbera
 plexit,
 Solus tunc animi fraena regebat amor.
 Sed collo imposuit, capiti mille oscula figens,
 Et laetus socias reddidit inter oves.
 Felices nimium tanto PASTORE Capellae
 Ducite seposito somnia tuta metu.

Cuncta

*Cuncta licet vestro monstra insidientur ovili,
 Non poterunt moto frangere poste fores.
 Atque diu, o utinam! vobis hunc fata reservent,
 Non fuerit toto majus in orbe pecus.
 Hoc precor: hoc pariter vellem, Jordane, re-
 poscas:
 Hoc poteris tantis solvere te offitiis.*

**JORDANO SUO
 ANGELUS MARIA CARD.
 QUIRINUS.**

DUm adhuc versibus hisce imprimendis
 typothetarum operae laborarent, Goe-
 tinga certum nuncium accipio, Te non mo-
 ras tantum rupisse ad ingrediendum iter Mo-
 nasterium tuum versus, sed eo jam perve-
 nisse, & pro Academica Toga Benedictinam
 rursus gestare. Haec ego legens in litteris
 ad me datis die vi. hujus mensis ab eo, qui
 in Hanoverensi Ditione Apostolici Missiona-
 rii munere, quod ipse ibidem gessisti, modo
 fungitur, gaudio propemodum exilivi, inde-
 que non alio Te nomine, ut vides, compel-
 landum duxi, quam JORDANI MEI, nam
 post reditum istum tuum, quem irretortis, ut
 mihi scribitur, oculis conspexerunt Acade-
 miae Helmstadiensis Doctores, quin univer-
 sa studiosae juventutis turba, plus oculis meis
 Te

Te amo, ac proinde securum esse jubeo, animi mei argumenta, quae Tibi non defuerunt, dum Goetingensem Missionem administrares, seu dum iter illud parares, multo magis in posterum adfutura; siquidem haud unquam obliviscar, dona, & suspiria mea caelo te peperisse. DEO SINT LAUDES, ET GRATIAE.

Quibus autem Te oculis abeuntem viderit Rothfiscerus, an aliquos antea cum ipso sermones contuleris, vehementer scire aveo; nec enim diffido, ut ipse quoque tua vestigia sectatus quam primum ad cor redet, postquam scilicet intellexit, eos ipsos Magistros, quibus se addixit, haud dissimulare, argumentationes meas *ad hominem* (ut vocant) in illum coniectas nullum prorsus effugium eidem reliquisse, vel unum istud damtaxat, ut fateatur, se, dum inter Catholicos seu ex Cathedra docuit, seu libros conscripsit, in eo ipso scientiae genere, quo maxime eminere arbitrabatur, nihil prorsus intellexisse, nihil, inquam, de Philosophico systemate, nihil de Methodo Wolfiana, de vi syllogistica, de Arte ratiocinandi, quin communi, pene dixerim, sensu caruisse; quandoquidem repente sibi visus est ea omnia praesidia, quibus utens Heterodoxorum fallacias evertebat, vicissim ad easdem confirmandas posse ingenio suo converti. Suum autem istud versatile ingenium non video quomodo speret Rothfischerus probare se posse Magistris, quos

quos dixi, namque demta erit inde iisdem
 omnis occasio gloriandi, velut de parto tri-
 umpho, de hominis levitatem illam ostentan-
 tis accessu ad eorundem scholas; & praete-
 rea aegre admodum ferent, *Regnum Rationis*,
 quod praefidenter hisce temporibus extol-
 lere in more habent legibus omnibus, & Ma-
 jorum institutis contemptis, per ingenium
 hujusmodi derepente diruendi, & aedifican-
 di, mutandique quadrata rotundis, quo prae-
 ditos se ostendant primarii ejusdem Regni
 assertores (quibus utique Rotfischerus ad-
 scribendus) Regnum, inquam, illud prorsus
 corruere, quin fabulae instar deridendum
 omnibus propinari.

Faxit Deus, ut Sodalis ille noster, quem
 ferunt usque adhuc *honestissime vivere*, id tan-
 dem intelligat, nihil honestius ab ipso fieri
 posse, quam si contritis laqueis, quibus teme-
 re se implicuit, ad pristinum ovile reverta-
 tur. Vale.

Brixiae die XXI. Novembris an.
 MDCCLII.

F

ELEN-

E L E N C H U S

CLARISSIMORUM PROFESSORUM

REGII TAURINENSIS ARCHIGYMNASII,

In quo argumenta rerum, quas singuli docebunt, indicuntur.

Anno MDCCLII-LIII.

HORA PRIMA MATUTINA.

R P. Michael Casati Mediolanensis Ord.
Cler. Regular. *In Theol. Morali. Exponet
de Actibus humanis.*

D. Joannes Franciscus Arcasius a Bistagno.
in Jure Civili. Part. V. Pandect. ostendet.

D. Joseph Laurentius Brunus Taurinen-
sis. *In Anatome. Humani Corporis Fabricam,
ususque ab ea ducendos explicabit. Die Sabba-
thi Anatomicas Theses, & partis alicujus de-
monstrationem alternis aperiet; & publicam
Anatomen, aliasque exercitationes in Theatro
Anat. stas temporibus habebit.*

D. Nicolaus Brovardus Astensis. *Anato-
mes Prof. extraord.*

D. Carolus Michael Loterius Villanoven-
sis. *In Chirurgia Pract. Tradet de Tumoribus,
Herniis, & de Vulneribus in genere; & statuto
tempore operationes chirurgicas super humano
cadavere publice perficiet.*

N. N. *In Mathesi. Perspectivam, & utram-
que Architecturam demonstrabit.*

HORA

HORA SECUNDA MATUTINA.

R. P. M. Augustinus Chignoli Tridinen.
Ord. Praedic. *Ostendet de Ordine, & Matri-
monio.*

R. D. Franciscus Antonius Chionius Mo-
nasterias. *In Jure Pontif. Partem I. Juris
Pontif. explicabit.*

D. Bartholomaeus Boccardus Taurinen-
sis. *Justinian. Imperat. Instit. exponet.*

D. Franciscus Andreas Adami a Muraz-
zano. *In Med. Pract. Tractabit de Febribus.*

D. Ignatius Somis Taurinensis. *In Insti-
tutionibus Medicis.*

R. P. Laurentius Vacca Finariensis. Ord.
Schol. Piar. *In Logica, & Metaphysica.*

R. D. Joannes Dominicus Chionius Mo-
nasterias. *Aget de Oratoria Imitatione; ex-
pendet Auctores optimos Eloquentiae; atque alios
aliis componet.*

R. P. Joannes Baptista Beccaria Monre-
galensis Ordin. Schol. Piar. *In Physica.*

HORA PRIMA VESPERTINA.

R. P. M. Hyacinthus Sala Bergomas Ord.
Praedicat. *In Theol. Schol-Dogm. Tradet de
Fide, Spe, & Charitate.*

D. Vitelianus Donati Patavinus: *In Bota-
nica exponet quae ex vegetabilibus, mineralibus,
& animalibus ad medicam Praxim pertinent.
Mensibus autem Majo, & Junio Rem Herbariam
in Horto Botanico demonstrabit.*

HORA SECUNDA VESPERTINA.

R. P. M. Amedeus Agnesius Cuneensis
Ord. Praedicat. *In sacra Scriptura. Aget de
Locis difficilioribus Euangeliorum, & tradet In-
stitutiones Linguae Hebraicae.*

D. Joannes Andreas Gastaldus a Brelio.
In Jure Civ. Part. I. Pandectarum ostendet.

D. Petrus Franciscus Calcinus Taurinen-
sis. *In Institutionibus Juris Canonici.*

D. Joannes Baptista Carburi Cephalenus.
*In Med. Theor. Historiam, & Theoriam Morbo-
rum particularium exponet.*

D. Joseph Reynerius Taurinensis. *In
Institution. Chirurgicis.*

D. Joseph Bartoli Patavinus. *Poeticam
Aristotelis, Graecos, Italosque Scriptores inter-
pretabitur.*

R. P. Hyacinthus Gerdil Sabaudus Ord.
Cler. Regular. S. Pauli. *In Philosophia
Practica.*

D. Philippus Revelli Monasterias. *In
Geometria. Euclidis Elementa, & Arithmeticam
docebit.*

*Excellentissimi Rei Literariae Magistratus
mandato.*

Philipponus.

FOR-

FORMULA JURISJURANDI

*A Professoribus in Regia Universitate Augustae
Taurinorum praestari soliti.*

QUando CAROLUS EMMANUEL REX nos arcessivit, jussitque, ut in Academia bonis artibus, & praeceptis Juvenes informemus, neque ob id Catholicae Religioni, Principum potestati, Patrum institutis, bonis moribus, dictis scriptisque officiamus, idque legibus sanxit; ob eam causam, quemadmodum iis legibus ut haec omnia fiant comprehensum est, ita praescriptum docendi modum custodiemus: examinaturi Candidatos interrogationes, & argumenta celebrabimus: Nec aliis studiosis iniquos, aliis indulgentes nos ipsi geremus. Ejus rei ergo in Academicas Constitutiones ex animi nostri sententia juramus, & Deum, cujus haec sunt, quae tenemus, Evangelia, testem advocamus: Si scientes, prudentesque fallimus, vivos nos ipse Deus perjurii vindex aerumnis, lethoque datos, poenis afficiat.

Ego N. N. Professor, ut his conceptis verbis praescriptum est, ita per haec Sancta Dei Evangelia spondeo, ac juro.

(Augustae Taurinorum v. Nonas Novembris
MDCCLII.)

DIPLOMA

CLEMENTIS PAPAE VIII.

De Templo B. Mariae Virginis
in Montibus Oropaeis.

CLEMENS EPISCOPUS Servus Servo-
rum Dei. Universis Christifidelibus
praesentes litteras inspecturis salutem, &
Apostolicam benedictionem. Ineffabilia
Beatae, gloriosae semperque Virginis Dei
genitricis Mariae meritorum insignia consi-
derationis indagine perscrutantes, & intra
mentis arcana revolventes, quod ipsa castis-
simo ejus utero humanae salutis Auctorem
protulit, & sedulas preces pro expiatione
nostrae fragilitatis ad eum, quem genuit, ef-
fundere non recusat, dignum quin potius de-
bitum reputamus, ut in honorem tante Ma-
tris dicata loca, Indulgentiarum muneribus
decoremus, & ut illa a Christifidelibus fre-
quentiori devotione frequententur, pecca-
torum remissiones favorabiliter impertimur,
ut fideles ipsi piorum operum exercitio, abo-
lita suorum macula delictorum, divinae gra-
tiae reddantur aptiores. Exhibita siquidem
nobis nuper pro parte dilectorum filiorum
Universitatis, & Hominum Terrae Biellae
Vercellensis Dioecesis petitio continebat;
Quod

Quod in montibus illic adjacentibus, de Oro-
 pa nuncupatis, quaedam antiquissima, et ex
 ligno confecta Imago Beatae Mariae Virgi-
 nis reperitur, ad quam alias S. Eusebius,
 dum vixit Episcopus Vercellensis, fugiens
 Arianorum effraenatam in se rabiem, & per-
 secutiones, confugit, eamque fuit maximo
 honore prosequutus, quin etiam ut quibus-
 dam argumentis evidenter colligitur, ex tunc
 de cetero pro opere S. Lucae habita fuit,
 aestivo tempore infinitus peregrinorum, qui
 inibi novem dierum spatio cum maximo de-
 votionis fervore persistunt, numerus con-
 currit; pro quibus quidem ex tempore ho-
 spitio excipiendis multi viri, pia devotione
 ducti, & eidem Beatae Mariae Virgini devo-
 ti, quasdam stantias & habitationes construi
 fecerunt, & de praesenti aliae ab aliis con-
 strui facere curantur, ita ut in quibusdam
 festivitatibus ejusdem B. Mariae plusquam
 quatuor millia personarum e longinquis re-
 motisque regionibus, & patriis undique con-
 fluant, ac a multis annis circa ibidem quae-
 dam Capellae diversa Mysteria repraesent-
 antes a quibusdam particularibus fundatae
 existunt. Nos igitur cupientes, ut ipsa Ima-
 go in debita veneratione habeatur, ac locus,
 & Ecclesia, in qua illa reperitur, a Christifi-
 delibus congruis frequentetur honoribus,
 illique eo libentius ad eandem Ecclesiam,
 & Capellas illi circumvicinas accedant, quo
 ex

ex hoc dono caelestis gratiae conspexerint
 uberius se esse refectos, de Omnipotentis
 Dei misericordia, ac BB. Petri, & Pauli
 Apost. ejus auctoritate confisi, omnibus, &
 singulis utriusque sexus Christifidelibus, qui
 veré poeuitentes, & confessi, in die festivi-
 tatis Assumptionis B. M. Virginis annis sin-
 gulis sumpto Eucharistiae Sanctiss. Sacra-
 mento devote visitaverint, & ibi pro S.
 Matris Ecclesiae exaltatione, Haeresumque
 extirpatione, ac inter Principes Christianos
 conservanda pace, pias ad Deum preces fu-
 derint, plenariam omnium, & singulorum
 peccatorum suorum Indulgentiam, & remis-
 sionem, Apostolica auctoritate tenore prae-
 sentium concedimus, & elargimur; eisque,
 qui spatio novem dierum hujusmodi ibi per-
 manserint, & novies Missam audierint, &
 ter omnes, & singulas Capellas praedictas
 visitaverint, ut eas ipsas Indulgentias, & pec-
 catorum remissiones, ac relaxationes, quas
 consequerentur, si septem Ecclesias ad id
 designatas de Urbe personaliter visitarent,
 consequantur, auctoritate, & tenore prae-
 missis etiam concedimus, & indulgemus.

Non obstantibus &c.

Hist. Herbst. 1340

~~Georgius 1341~~

